

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

DIEGHIEGAIDOU

ديغيجادو

Հրատարակութիւն Գահիրէի ՀԲԸՄ-ի

نشرة جمعية القاهرة الخيرية الأرمنية العامة

ՕՆՆՕ ՊԸԼԸՔՏԱՆԵԱՆ (1953 - 2022)

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Խմբագրական մտորումներ	1
ՀԲԸՄԻ Գահիրեի Մասնաճյուղին Խօսքը	
Օ. Պըլըքտանեանի թաղումին	2
ՀԲԸՄԻ 92-րդ Ընդհանուր Ժողովը	3
Միամեայ Բարոյական Տեղեկագիր	
Գահիրեի Մասնաճյուղին	9
Գերազանցներու Պարգևատրում	10
Մեր հանդիպումները Վազգէն Եագուպեանի հետ	12
Նորա Արմանիի Նոր Նուաճումը	21
Նոր Հրատարակութիւններ	22
Գրախօսութիւն	23
Քնարիկ Աւագեան	
ՀԲԸՄը Հայաստանին	25
Մեր արժէքները՝ Վան Լէօ	26
Մեր Արխիւէն՝ «Ռուբէն Հերեանի Համար»	28
Եգիպտահայութենէն՝ Զօրավար Անդրանիկին	29
Ինքնաշարժի մը Կենսագրութիւնը	30
Սօսի Ներերեան-Յակոբեան	
Նամակ Մը	32
Կարճ Լուրեր	34
Աղեքսանդրիոյ Հ.Մ.Ը.Մ. Կամքի տարեկան մրցաշարքը	36
Գահիրեի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ տարեկան մրցաշարքը	38
Շնորհակալութիւն	

ԽՄԲԱԳԻՐ

Մարուշ Երամեան

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԽՈՐՀՐԱՏՈՒ

Մարտիկ Պալեան

ՍՐԱԳՐԻՉ

ՎԵՐՍՏՈՒԳԻՉ

Անայիս Ճիգմեճեան

ԳԵՂԱՐՈՒԵՏԱԿԱՆ

ՁԵՒԱԽՐՈՒՄ

Շահէ Լուսարարեան

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Nubar Digital

**Գահիրեի ՀԲԸՄ-ի
լուրերուն հետեւեցէք
www.agbuegypt.com
կայքէջով:**

**Ծանօթացէք «Հայաստան
եւ Հայերը Արաբական
Սամուլին մէջ. 1876-1923»
հաւաքածոյի նիւթերուն
www.arminmedia.com
կայքէջով:**

**«Տեղեկատու»ի յօդուածա-
գիրներուն արտայայտած
կարծիքները անպայման-
օրէն չեն ներկայացներ
Գահիրեի ՀԲԸՄի պաշտո-
նական տեսակէտները:**

Թիւ 105 Նոր Զրջան
ՇՈՎՏԵՄԲԵՐ 2022

«Տեղեկատու»ի այս թիւին կցուած է Օ. Պըլըքտանեանի
յիշատակին նուիրուած գրքոյկը:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՄՏՈՐՈՒՄՆԵՐ

Կրկին տխրութեամբ կը բանանք մեր այս թիւը, որուն կցուած է ՀՀԸՄԻ Շրջանակային Յանձնաժողովին նորոգ հանգուցեալ ատենապետ Օննո Պըլըքտանեանին նուիրուած յիշատակի գրքոյկը (մահացած 7 Օգոստոս 2022-ին):

Որքան ալ խօսինք իր մասին, որքան ալ զինք ապրեցնենք մեր յուշերուն եւ մեր առօրեայ գրոյցներուն մէջ, կը մնայ գիտակցութիւնը, թէ ա՛լ պիտի չկարենանք վայելել իր հանդարտ եւ ժպտուն ներկայութիւնը ժողովներու, բարեկամական հանդիպումներու թէ ակումբի հաւաքներու ընթացքին: Բայց կը մնայ իր բարի գործը, որ կը շարունակուի այսօր իր զաւակներուն, միութենական իր ընկերներուն եւ բարեկամներուն կողմէ:

Հոկտեմբերը ամիսն է Թարգմանչաց տօնին, որուն առիթով անգամ մը եւս վեր կ'առնենք հայ դպրոցին կարելորութիւնը, դերն ու առաքելութիւնը մեր, մանաւանդ սփիւռքահայերու կեանքին մէջ:

Դժբախտաբար վերջին տասնամեակներուն ականատես կ'ըլլանք փակուող հայկական դպրոցներուն եւ հայ աշակերտներու նուազող թիւին, հայկական դպրոցներէն ներս:

Արդեօք արդարանալի՞ է ծնողներու տրամաբանութիւնը իրենց զաւակները օտար դպրոցներ ղրկելու, պարզապէս որովհետեւ հայ դպրոցը չի գոհացներ իրենց «բարձր» ակնկալիքները: Բայց երբ հայ դպրոցի աշակերտները պետական քննութիւններու բարձրագոյն արդիւնքներ ձեռք կը բերեն, երբ միջ դպրոցական մրցումներու – մանաւանդ տեղական վարժարաններու հետ – միշտ լաւագոյնը կը հանդիսանան, երբ լաւագոյն մասնագիտութիւններով համալսարան կը մտնեն, ուրեմն կրնանք եզրակացնել, թէ հայ դպրոցը տեղ մը լաւ բան ըրած է հաստատապէս, իր աշակերտներուն համար: Ինչո՞ւ է ուրեմն այս չդադրող դժգոհութիւնը հայ դպրոցէն, հայ ուսուցիչէն, մանաւանդ՝ հայերէն լեզուի դասերէն:

Հայերէնը, ճիշդ է որ ո՛չ պետական քննութիւններու, ո՛չ ալ համալսարանի ուսման ընթացքին հիմնական դեր ունի. բայց հայերէնին դերը շատ աւելի էական է՝ ան է որ մեզի մեր ինքնութիւնը կու տայ, ան է որ մեր էութեան

թեան հաւասարակշռութիւնը կը պահէ եւ յստակ պատասխաններ կը հայթայթէ «ո՞վ եմ եւ ո՞ր կ'երթամ» հարցումներուն:

Յաճախ կը յիշուին օտար դպրոցներու «յատկանիշերը», որոնք գրեթէ միշտ նիւթեղէն երեւոյթներու շուրջ կը դառնան՝ գեղեցիկ կառոյց, արդիական կահոյք, նորարարական սարքեր եւ այլն: Սակայն հայ դպրոցները եւս կը հետեւին նորութիւններու եւ կը կիրարկեն արդիական մեթոտներ: Բայց հայ դպրոցները երբե՛ք կարիք չունին, պէտք չէ ունենան մրցելու օտար դպրոցներու հետ, որովհետեւ հայ դպրոցին առաքելութիւնը այդ մրցումը չէ, այլ հայ ոգին արթուն եւ զգաստ պահելն է: Բայց երբ հայ աշակերտներ օտար դպրոցներ յաճախեն, կը մոռնան լեզուն, կը մոռնան ոգին, մանաւանդ կը մոռնան մեր բոլոր աւանդութիւնները, որոնք մեզ հայ կը պահեն:

Այս բոլորին գիտակցութեամբ է միայն, որ կրնանք մեր ոգին զգաստ պահել եւ անով զինուած, դիմագրաւել ներկայի ծանր պայմանները: Այլ ելք չունինք: Այլապէս՝ կը կորսնցնենք նաեւ ամենէն էականը մեզի համար հողին կողքին, կը կորսնցնենք ոգին:

ՀՀԸՄԻութեան 92-րդ ընդհանուր ժողովը տեղի ունեցաւ Երեւանի մէջ, Հոկտեմբերի 3-9 շաբթուան ընթացքին, մասնակցութեամբ բազմաթիւ անդամներու եւ **զուժ** հեռասփռումով:

Ուրախութիւն է տեսնել թէ եգիպտահայ արուեստագիտուհի Նորա Արմանին կ'արժանանայ Աղեքսանդրիոյ ֆիլմի 38-րդ փառատօնին «lifetime achievement» մրցանակին: Արուեստագիտուհիին հետ հանդիպման երեկոյին մանրամասնութիւնները կարելի է կարդալ ներկայ թիւին էջ 21 վրայ:

Ուրախ ենք ըսելու նաեւ, որ թէեւ մեր այս թիւը տխրութեամբ բացինք, բայց ուրախութեամբ կը փակենք, վերջին երկու ամիսներուն գաղութէս չորս զոյգերու պսակադրութեան առիթով: Բոլորն ալ կը շնորհաւորենք եւ բարօրութեամբ եւ բարգաւաճութեամբ լեցուն կեանք մը կը մաղթենք իրենց:

ՀԲԸՄԻ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԱՍՆԱՃԻԻՂԻՆ ԽՕՍՔԸ ՕՆՆԻԿ ՊՐԸՔՏԱՆԵԱՆԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱԽՈՐՈՒԹԵԱՆ

Յարգելի սգակիր բարեկամներ,

Տասը օրեր առաջ եկած էինք հրաժեշտ տալու ՀԲԸՄԻ կարելոր անուններէն տոքթոր Վիգէն Ճիգմէճեանին: Այսօր անգամ մը եւս կու գանք ծանր սրտերով եւ խորունկ տխրութեամբ մեր վերջին յարգանքը մատուցելու եգիպտահայ համայնքի արժանաւոր զաւակներէն մէկուն, ՕՆՆԻԿ ՊՐԸՔՏԱՆԵԱՆԻ:

Իւրաքանչիւր անհատ, որ կեանքը կը նուիրաբերէ իր համայնքի բարօրութեան, կ'աշխատի իր կարելի ընել այդ համայնքին զաւակներուն կեանքը դիւրասահ դարձնելու համար, արժանի է ոչ միայն յարգանքի, այլ եւ յիշուելու մեր համայնքին պատմութեան մէջ:

Օննիկ Պրըքտանեան, մեր բոլորին սիրելի Օննօն կու գար եգիպտահայ այնպիսի ընտանիքէ մը, որուն համար նուիրումն ու ծառայութիւնը կենսաձեւ էին, կեանքը իմաստաւորող միջոցներ: Հաւանաբար այս է պատճառը, որ Օննիկ Պրըքտանեան իր կեանքի ընթացքին, ըլլալով ծառայասէր, միշտ եղած է կարելոր պաշտօններու վրայ, միշտ զբաղեցուցած է մեր համայնքին համար էութենական նշանակութիւն ունեցող դիրք:

Այսօր Օննօ Պրըքտանեան ատենապետն էր Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Շրջանակային Յանձնաժողովին, ուր շրջան մը վարած է նաեւ գանձապահի պաշտօն, ինչպէս եւ փոխ ատենապետը ՀԲԸՄԻ Գահիրէի մասնաճիւղին:

Մինչեւ իր անժամանակ մահը Օննիկ Պրըքտանեան ատենապետն էր Գահիրէի Քաղաքական ժողովին: Եղած է փոխ ատենապետ Գահիրէի Պատկառելի Թեմական ժողովին:

Եղած է պատասխանատուն Հայոց ցեղասպանութեան 100-ամեակի Ոգեկոչումին եգիպտոսի տարածքին գործող հրատարակչական յանձնախումբին:

Եղած է անդամ Հայ Գեղարուեստասիրաց Միութեան Երիտասարդական Յանձնախումբին եւ ամբողջ 10 տարի ատենապետը անոր, որմէ ետք, աւելի քան 25 տարիներ զբաղեցուցած է Հայ Գեղարուեստասիրաց Միութեան գանձապահի պաշտօնը:

Մաս կազմած է ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐ մարզական ակումբին վարչութեան:

Օննիկ Պրըքտանեան աւարտած է Գոլէժ Տը լա Սէնթ Ֆամիյ երկրորդականն ու պատուոյ յիշատակութեամբ շրջանաւարտ եղած է Գահիրէի Ամերիկեան Համալսարանէն, ուրկէ նաեւ ստացած է իր մագիստրոսական աստիճանը (masters), վարչագիտութեան մէջ:

Ազնիւ, ծառայասէր, լրջախոհ, խղճամիտ եւ բարի հոգւոյ տէր Օննիկ Պրըքտանեան, իր վարած պատասխանատու պաշտօններուն բերումով ձեռք բերած է հարուստ փորձառութիւն, որ զինք իրաւամբ կը դարձնէ մեր գաղութին հասարակական գործիչներէն մէկը, որուն պիտի նային գալիք սերունդները որպէս տիպար:

Աստուծոյ մխիթարութիւնը կը հայցենք իր ազնիւ տիկնոջ, զաւակներուն, քրոջ, որուն ցաւը կրկնակի է, ընտանիքին եւ համայնքիս իւրաքանչիւր անդամին համար:

Լոյսերու մէջ հանգչի խաղաղութեամբ իր ազնիւ հոգին:

ՀԲԸՄիութեան Գահիրէի Մասնաճիւղ

Ողբացեալ Օննիկ Պրըքտանեանի քառասնօրեայ հոգեհանգստեան արարողութիւնը տեղի ունեցաւ Հինգշաբթի, 15 Սեպտեմբեր 2022-ին, Հելիոպոլսոյ Ամենայն Սրբոց գերեզմանապարտ մարտուռին մէջ:

ՀԲԸՄԻՈՒԹԵԱՆ 92-ՐԴ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՀԲԸՄ-ի 92-րդ Ընդհանուր ժողովը գումարուեցաւ 8 Հոկտեմբեր 2022-ին, մասնակցութեամբ 25 երկիրներէ ժամանած աւելի քան 200 պատուիրակներու: Մօտաւորապէս երկու ժամ տեւած ժողովը, որ տեղի ունեցաւ ՀԲԸՄի Հայաստանի Կեդրոնատեղիին մէջ, բարձրակէտն էր հինգ օր տեւած յայտագիրի մը, որ կ'ընդգրկէր հիմնական միջոցառումներ: Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի մէջ հանդիպումը Ծայրագոյն Պատրիարք եւ Ամենայն Հայոց Գարեգին Բ. Կաթողիկոսին հետ, խմբային այցելութիւն «Եռաբլուր» զինուորական պանթէոն եւ ամբողջ օրուան տեսողութեամբ համաժողով, մասնակցութիւն վերջերս հիմնուած «ԱՊՐԻ Արմենիա» Կիրառական Քաղաքականութեան Հետազօտական Հիմնարկի ձեռնարկին: Ընդհանուր ժողովի յարակից ձեռնարկներու ծիրին մէջ տեղի ունեցան դասախօսութիւններ, ռազմավարական հանդիպումներ, ինչպէս նաեւ մշակութային շրջապտոյտներ: Այս ձեռնարկները ՀԲԸՄ-ի պատուիրակներուն, անդամներուն եւ բարեկամներուն համար անմիջական շփումի առաջին կարելիութիւնն էր պսակաձեւ ժաիրի պատճառով պարտադրուած երկար ընդմիջումէ ետք:

Նկատի ունենալով որ Հայաստանը կը գտնուի իր ազգային կենսունակութեան վրայ էապէս ազդող տարածաշրջանային կարեւոր զարգացումներու կեդրոնը, Երկամեայ Ընդհանուր ժողովը Հայաստանի մէջ գումարելու որոշումը կարեւոր իմաստ կը ստանար, որով ցոյց կը տրուէր Հայրենիքին եւ հայրենաբնակ մեր ազգակիցներուն զօրակցելու եւ աջակցելու Հ.Բ.Ը. Միութեան պատրաստակամութիւնը, մանաւանդ անորոշութեան եւ դժուարութիւններու այս հանգրուանին: Գիտակցելով կարգ մը զգայուն հարցերու, ինչպէս նաեւ ներքին թէ արտաքին ճակատներու վրայ գոյութիւն ունեցող պառակտումներու մթնոլորտը, ՀԲԸՄ-ի ղեկավարութիւնը, բազմաթիւ առիթներով, միասնականութեան կոչեր ուղղած է, այդ միասնականութիւնը նկատելով մեր Հայրենիքի անկախութեան եւ կայունութեան ապահովման կարեւոր գործօն:

ՀԲԸՄիութեան 92-րդ Ընդհանուր ժողովի Կարեւորագոյն Իրադարձութիւններու Լուսարձակները

Աշխարհատարած մեր Շրջանակներէն եկած 250 պատուիրակներ եւ հիւրեր անձամբ ներկայ գտնուեցան ՀԲԸՄ-ի Կեդրոնական Վարչական Ժողովի կողմէ ներկայացուող տեղեկագիրներուն եւ զեկուցումներուն: Միութենական պատուիրակութիւններ ժամանած էին Արժանթինէն, Աւստրալիայէն, Եգիպտոսէն (Կասիա Ճղալեան, Գէորգ Երզնկացեան, Մարտիկ Պալաեան), Պրագիլէն, Թայլանտէն, Քաթարէն, Իրաքէն, ինչպէս նաեւ ՀԲԸՄ-ի հինգ մայր ցամաքներու համաշխարհային ցանցը ներկայացնող բազմաթիւ վայրերէ: Ի յաւելումն, հարիւրաւոր անդամներ եւ բարեկամներ, բազմաթիւ երկիրներէ, օրինակ Ուկրաինայէն եւ Շուէտէն, առցանց հետեւեցան ժողովին: Պատուաւոր հիւրերու շարքին էին Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը եւ Հայաստանի նախագահ Տիար Վահագն Խաչատուրեանը, որոնք յատուկ այս առիթով հանդէս եկան ուղերձներով: Ժողովին ներկայ էր նաեւ Սփիւռքի Գործերու Գլխաւոր Յանձնակատար Զարեհ Սինանեանը, ինչպէս նաեւ տեղական եւ միջազգային յարգարժան այլ հիւրեր:

ՀԲԸՄ-ի նախագահ Պերճ Սեդրակեան իր ելոյթին մէջ շեշտեց ներկայ պահու լրջութիւ-

նը եւ ստիպողականութիւնը, յայտնելով թէ վտանգուած է Հայաստանի ինքնիշխանութիւնը եւ մեր Հայրենիքը կը դիմագրաւէ գոյութենական սպառնալիքներ, որոնք կախուած են հաւասարակշռութենէ: « **Ասիկա դժուարին պայքար է, որ կը պահանջէ մեր ունեցած բոլոր լծակներուն, մասնագիտական կարողութիւններուն եւ առաւելութիւններուն լաւագոյնս ծառայեցումը ի պաշտպանութիւն մեր ազգի ազատ եւ անկախ գոյութեան իրաւունքին: Ասիկա կը նշանակէ թէ՛ մէկ կողմ պէտք է դնենք փարակարծութիւնները եւ կեդրոնացնենք մեր ողջ ներուժը առաւելագոյն արդիւնքի հասնելու համար: Մենք չենք կրնար ըլլալ կողմնակալ, կամ վրէժխնդրութեան գերին դառնալ: Պէտք է միացնենք եւ գործի դնենք մեր միջոցները: Այս բոլորէն վեր կարելոր է զարգացնել Հայրենիքի եւ Սփիւռքի միջեւ առողջ եւ փոխադարձ յարաբերութիւնները:», - յայտարարեց Սեդրակեան, որ այս տարուան սկիզբը նշած էր իր նախագահութեան 20-ամեակը: Նախագահ Սեդրակեան աւելցուց. «**Հակառակ այս բոլորին, այսօր ես կանգնած եմ այսպեղ վստահութեամբ եւ հաստատականութեամբ որ պիտի կարենանք յաղթահարել կործանիչ այս մարածողութիւնը՝ պարզապէս վերյիշելով, թէ ով ենք մենք: Հազարամեակներու մէջէն անցած մեր ապրելու կամքը աննկուն է:», - յայտարարեց ան, արժանանալով բուռն ծափահարութիւններու:****

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը օրհնութեան եւ պատգամի խօսքին մէջ աղօթք բարձրացուց ի կոչ միասնականութեան եւ համերաշխութեան: Վեհափառ Տէրը խօսեցաւ ՀԲԸՄ-ի եւ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ միջեւ գոյութիւն ունեցող սերտ յարաբերութիւններուն, ինչպէս նաեւ Միութեան հիմնադրումէն ի վեր երկու կառոյցներու համատեղ նախաձեռնութիւններուն մասին:

Հայաստանի նախագահ Վահագն Խաչատուրեան իր ուղերձին մէջ ըսաւ. «**Վստահեցնում եմ ձեզ, որ մեզ համար էական է, որ դուք այս վճռորոշ ժամանակներում չյեղաձգեցիք Ընդհանուր Ժողովը եւ եկաք այսպեղ: Ձեր ներկայութիւնը մեզ համար կարելոր է, եւ «մեզ» ասելով նկատի ունեմ մասնաւորապէս Հայաստանի քաղաքացիներին եւ առաւել եւս Հայաստանի կառավարութեանը»:**

ՀԲԸՄ-ի կառոյցներու բազմաթիւ ներկայացուցիչներ, ինչպէս ՀԲԸՄ-ի Գերմանիոյ նորաստեղծ Մասնաճիւղի համահիմնադիր Կեդրիկ Համբարձումեան, ՀԲԸՄ-ի Զիրիխի Երիտասարդ Արհեստավարժներու խումբի համանախագահ Էլիզապէթ Սթամպուլին, ինչպէս նաեւ ՀԲԸՄ-ի Մասնաճիւղերու եւ Կեդրոնական Վարչական Ժողովի նորանշանակ Տնօրէնուհի Նաթալի Գաբրիէլեան ելոյթներու ընդմէջէն վերանորոգեցին իրենց յանձնառութիւնը եւ պատրաստականութիւնը զօրաշարժի ենթարկուելու եւ գործելու ի շահ համայն հայութեան:

Երկամեայ Ընդհանուր Ժողովը վաւերացուց 2020-2021 տարեշրջաններու ընդհանուր նիւթական եւ բարոյական տեղեկագրութիւնները, որոնք բոլորն ալ կ'արտացոլէին վերջին երկու բուռն տարիներուն հայութիւնը պատուհասած աղէտներու ընթացքին արձանագրուած նուիրատուներու, կամաւորներու եւ նոր ծրագիրներու շօշափելի աճը: Անցնող երկու տարիներուն ՀԲԸՄ-ի կողմէ ձեռնարկուած բազմաթիւ համարձակ նախաձեռնութիւնները դրսեւորեցին Հայաստանի ժողովուրդին հանդէպ Սփիւռքի ունեցած հաւատքը եւ լայնածաւալ օգնութեան ճիգերը համակարգելու եւ աջակցելու կարողականութիւնը. աշխատանքներ, որոնք համաշխարհային համաճարակի, 2020-ի Պէյրութի նաւահանգիստի աւերիչ պայթումի եւ 2020-ի Արցախեան պատերազմի օրերուն իրենց ուսերուն վրայ կրեցին ՀԲԸՄ-ի տեղական գրասենեակները:

ՀԲԸՄ-ի 2022-ի Պարգեւատրեալներ

Իւրաքանչիւր Ընդհանուր Ժողովի յայտագիրներու ծիրին մէջ Միութեան որոշ կառոյցներ կը պարգեւատրուին իրենց ակնառու յաջողութեանց համար: Այս անգամ

Կեդրոնական Վարչական Ժողովը ՀԲԸՄ-ի «Նուիրեալ Ծառայութեան Մրցանակներ»ը որոշած էր յանձնել ՀԲԸՄ-ի Մոնթրէալի եւ Ուրուկուէյի Մասնաճիւղերուն, որոնք ծրագրաւորումի նորարար եւ մանրակրկիտ կիրարկման նախագիծեր մշակած էին, զարգացնելով իրենց համայնքները եւ ընդարձակելով իրենց գործունէութիւնները տեղական մակարդակի վրայ:

Պարգեւատրութեանց ընթացքին, ՀԲԸՄ-ի Երեւանի եւ Մատրիտի Երիտասարդ Արհեստավարժներու խումբերը՝ առ ի գնահատանք ճգնաժամերու, յատկապէս Արցախեան 44-օրեայ պատերազմի օրերուն երիտասարդ սերունդը զօրաշարժի ենթարկելու ուղղութեամբ գործադրած հիանալի ճիգերուն, նոյնպէս ստացան

Նուիրեալ Ծառայութեան Մրցանակներ: Երեւանի Երիտասարդ Արհեստավարժները մէկ ամսուան ընթացքին 84,000 ԱՄՆ տոլար հանգանակած էին ի նպաստ մարդասիրական օգնութեան ծրագիրներուն, իսկ Մատրիտի ՀԲԸՄ-ի Երիտասարդ Արհեստավարժները, օգտագործելով իրենց կապերը յայտնի լրագրողներու հետ, անոնց միջոցով հակազդած էին որոշ լրատուամիջոցներու կեղծ լուրերուն: Խումբը նաեւ նախաձեռնած էր լրագրողներու վերապատրաստման ծրագիր մը, օգնելու համար տեղական հայ լրագրողներուն ձեռք ձգելու գիտելիքներ պատերազմը արհեստավարժօրէն եւ անաչառ ձեւով լուսաբանելու, ինչպէս նաեւ կապեր հաստատելու միջազգային լրատու գործակալութիւններու հետ: Ծրագիրը այս ամառ աւարտեց իր երկրորդ շրջանը:

Միութեան պաշտօնէութեան անդամներ նոյնպէս յիշուեցան իրենց մատուցած երկարամեայ ծառայութիւններուն առիթով, արժանանալով ՀԲԸՄ-ի նախագահի Մրցանակներուն, ինչպէս ՀԲԸՄ-ի Հայաստանի գրասենեակի Էլէմուտքի բաժնի Տնօրէնուհի Լենա Պաղտասարեանը, որ երկու տասնամեակներու տեւողութեամբ նուիրեալ ծառայութիւններ մատուցած է Հ.Բ.Ը.Մ-ին: Գնահատանքի յուզիչ յարգանքով մը, ՀԲԸՄ-ի Արցախի ծրագիրներու ղեկավար Սասուն Պաղտասարեան նոյնպէս արժանացաւ մրցանակի՝ առ ի գնահատանք Արցախի ժողովուրդին ցուցաբերած իր անմնացորդ նուիրումին, մանաւանդ 44-օրեայ պատերազմի օրերուն եւ յաջորդած ժամանակաշրջանին:

Վերջին պարգեւատրեալը եղաւ ՀԲԸՄ-ի Գործադիր Տնօրէնուհի Անիթա Անսրբեանը, որ ՀԲԸՄ-ի Կեդրոնական գրասենեակէն ներս իր 35-ամեայ ղեկավար գործունէութեան առիթով արժանացաւ ՀԲԸՄ-ի նախագահ Պերճ Սեդրակեանի բարձր գնահատանքին եւ խորին երախտագիտութեան: Նախագահ Սեդրակեան կանխատեսեց, որ թէեւ ան աւարտած է իր պաշտօնավարումը, սակայն վստահօրէն, որպէս կամաւոր ղեկավար, տակաւին երկար տարիներ պիտի շարունակէ իր ծառայութիւնները: Ան աւելցուց. **«Անոր ժառանգութիւնը կը պատկանի բոլոր համայնքներուն: Ահա թէ որքան հեռու եւ լայն է Անիթային ներկայութիւնը հայաշխարհէն ներս»:** Սրտառուչ յարգանքի տուրքը ներկաներուն կողմէ ընդունուեցաւ բուռն եւ յոտնկայս ծափահարութիւններով, որոնք կը հաստատէին ՀԲԸՄ-ի համաշխարհային ընտանիքին եւ հայաշխարհի համընդհանուր հիացմունքը Անիթա Անսրբեանի հանդէպ:

Հոսկ, երախտագիտութեան յուզումնալից արտայայտութեան վերջին անակնկալ

պահուն, ՀԲԸՄ-ի Հոգաբարձուներու Խորհուրդի անդամ Սէմ Սիմոնեան, շնորհակալութիւն յայտնեց Նախագահ Սեդրակեանին, 20-ամեայ իր նախագահութեան տարիներուն ցուցաբերած տեսլականին եւ ձգած ազդեցութեան համար, անդրադարձաւ այն դերակատարութեան որ ունեցած է ան ՀԲԸՄ-ի պատմութեան մէջ որպէս Նախագահ, ինչպէս նաեւ որպէս ՀԲԸՄ-ի Կեդրոնական Վարչական Ժողովի անդամ մատուցած 25-ամեայ ծառայութիւններուն:

ՀԲԸՄ-ի 2020-2021 տարեշրջաններու Երկամեայ Տեղեկագրին ծանօթանալու համար այցելեցէ՛ք <https://agbu.org/financials> կայքէջ:

Բաց Երկխօսութիւններու Քաջալերում

Ընդհանուր ժողովի առաջնահերթութիւններէն մէկը ներքին եւ արտաքին հարցերու լուծումներով հետաքրքրուած տարբեր կողմերու միջեւ բաց երկխօսութեան քաջալերումն է: Այդ նպատակով ժողովի օրակարգին մաս կը կազմէին տարբեր աշխատաժողովներ, երկխօսութիւններ եւ քննարկումներ: ՀԲԸՄ-ի Կեդրոնական Վարչական Ժողովի անդամները ՀԲԸՄ-ի Հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերիկայի, Եւրոպայի եւ Միջին Արեւելքի ներկայացուցիչներուն հետ քննարկեցին ՀԲԸՄ-ի ապագայի տեսլականը եւ աշխարհացրիւ հայութեան աճող կարիքները բաւարարող ռազմավարութիւններու մշակումի հարցերը:

Իրենց կարգին, Երիտասարդ Արիւստավարժները մասնակցեցան ԵԱ-ի Գործադիր Յանձնախումբի ժողովին, քննարկելով համախմբումին համաշխարհային ցանցին տեսլականը, յառաջիկայ երկու տարիներու ռազմավարական նախապատուութիւնները, ինչպէս նաեւ ցանցին առջեւ ծառացած մարտահրաւերները եւ անոնց լուծման արդիւնաւոր միջոցները:

Բաց Քննարկում Վեհաբանի Մէջ Վեհափառ Հայրապետին Հետ

Բաց քննարկումներու ծիրին մէջ կարելոր էր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Բ Վեհափառ Հայրապետին հետ հանդիպում-գրոյցը Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի Վեհաբանի ընդունելութեանց սրահին մէջ: ՀԲԸՄ-ի Կեդրոնական Վարչական Ժողովի անդամ Սարգիս Ճէպէճեանի հանդիսավարութեամբ տեղի ունեցած խօսակցութիւնը անդամակցութեան համար հազուագիւտ առիթ մըն էր քննարկելու ազգային-եկեղեցական եւ հոգեւոր հարցեր, ինչպէս նաեւ հարցումներ ուղղելու Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ եւ արտասահմանի Թեմերու հետ փոխյարաբերութեանց, եկեղեցւոյ մարդասիրական բազմաթիւ նախաձեռնութիւններուն, մանաւանդ Մայր Աթոռի եւ ՀԲԸՄ-ի համատեղ իրականացուող ծրագիրներու՝ Տարեցներու ճաշարաններու եւ Հայորդեայց երեք տուններու մասին: Վեհափառ Հայրապետը խօսեցաւ նաեւ 2020-ի Արցախեան պատերազմին եւ Արցախի կրօնական ժառանգութեան պահպանման ծրագիրներու գծով եկեղեցւոյ դերակատարութեան մասին:

Նախքան հանդիպումը, Ընդհանուր ժողովի մասնակիցները շրջած էին Մայր Աթոռի շրջափակէն ներս եւ ապա՝ Վեհափառ Հայրապետին նախագահութեամբ, աղօթք բարձրացուցած էին ՀԲԸՄ-ի հինգերորդ նախագահ Ալեք Մանուկեանի, տիկնոջ՝ Մարի Մանուկեանի եւ դստեր՝ Լուիզ Մանուկեան Սիմոնի, ինչպէս նաեւ ՀԲԸՄ-ի երջանկայիշատակ միւս բարերարներու հոգիներու հանգստութեան համար:

«ԱՊՐԻ ԱՐՄԵՆԻԱ» Աշնանային Հանդիպում

Տարեմուտին Հ.Բ.Ը.Միութիւնը հիմնած էր Հայաստանի Կիրառական Քաղաքականութեան Հետազօտական Հիմնարկը (APRI Armenia), որպէս անկախ, անկուսակցական վերլուծական եւ քաղաքականութեան մշակումի հաստատութիւն մը, որ կեդրոնացած է Հայաս-

տանի տարածաշրջանային կայունութեան եւ հաստատուն բարգաւաճման յառաջխաղացման հարցերու վրայ: Անցեալ շաբաթ տեղի ունեցած «ԱՊՐԻ ԱՐՄԵՆԻԱ» աշնանային ժողովը Հ.Բ.Ը. Միութեան պատուիրակներուն, հրաւիրեալներուն եւ լրատու միջոցներուն համար կազմակերպեց լսարանային քննարկումներու ամբողջ օր մը. այդ քննարկումները կարեւոր նշանակութիւն ունին Հայաստանի քաղաքական մշակոյթի փոխակերպման համար:

Այս համապարփակ համաժողովը հիւրընկալած էր Հայաստանի եւ Արցախի կառավարութիւններու, Հայաստանի մօտ ՄԱԿ-ի տարբեր կառոյցներու, անկախ վերլուծական կեդրոններու, տեղական եւ միջազգային համալսարաններու եւ յարակից առաքելութիւններ ունեցող հասարակական կազմակերպութիւններու խօսնակներ, փորձագէտներ եւ վերլուծաբաններ:

Համաժողովը անդրադարձաւ զգայուն նիւթերու, որոնք են՝ ինչպէս զարգացնել նոր մտածելակերպը ղեկավարութեան եւ քաղաքականութեան մէջ, Հայաստանի մէջ որոշում ընդունողները ինչպէ՞ս կրնան կողմնորոշուիլ անորոշ ժամանակներու մէջ, ի՞նչ ստոյգ դեր կրնայ ունենալ Սփիւռքը Հայաստանի ընկերային-տնտեսական ողջ ներուժը բացայայտելու գործին մէջ, երկրի արեւային ուժանիւթի եւ կանաչ ենթակառուցուածքներու զարգացման հեռանկարները, 2020-ի Արցախեան պատերազմի պատճառով յառաջացած ծանր մարտահրաւերներու յաղթահարման միջոցները: Համաժողովը անդրադարձաւ նաեւ Հարաւային Կովկասի անկայուն եւ արագօրէն փոխուող անվտանգութեան միջավայրին, արտաքին քաղաքականութեան նպատակները վերաիմաստաւորելու անհրաժեշտութեան եւ չլուծուած հակամարտութիւններու պատճառով Հայաստանի առջեւ ծառացած երկարաժամկետ վտանգներուն: Ամբողջ օրուան տեւողութեամբ ընթացած այս հանդիպումը «ԱՊՐԻ ԱՐՄԵՆԻԱ»-ի հիմնադրումէն ի վեր քննարկումներու երկրորդ լայնածաւալ հանգրուանն էր, իսկ հետագայ աշխատաժողովները եւ համաժողովները տեղի պիտի ունենան 2023ին:

YP Connect Իրադարձութիւն

Ընդհանուր ժողովի մասնակիցներուն նուազագոյնը կէսը կը ներկայացնէին Երիտասարդ Արիեստավարժներու աշխարհասփիւռ խումբերը, որոնք բազմաթիւ եղանակներով վերամիաւորուելու եւ քննարկումներու մասնակցելու պատեհութիւնը ունեցան: YP Connect միջոցառման ծիրին մէջ, Երեւանի Երիտասարդ Արիեստավարժները 120 Երիտասարդ Արիեստավարժներ հրաւիրած էին քննարկելու իրենց աշխարհատարած ցանցը հզօրացնելու միջոցները: Հրաւիրուած էին զեկուցաբերներ եւ խօսնակներ, որոնց շարքին Հայաստանի եւ Սփիւռքի մասնաւոր եւ պետական յառաջադէմ առաջնորդներ: Քննարկման մասնակիցներն էին ՀԲԸՄ-ի Կեդրոնական Վարչական Ժողովի անդամ Քամիլիօ Ազգուզը, Փարիզի փոխ-քաղաքապետ եւ ՀԲԸՄ-ի Եւրոպայի ժամանակաւոր Տնօրէնուհի Անուշ Թորանեանը, Հայաստանի Ելեւմուտի փոխ-նախարար Արմէն Արզումանեանը, Հայաստանի Կեդրոնական Դրամատան փոխ-նախագահ Յովհաննէս Խաչատրեանը եւ SoloLearn-ի համահիմնադիր եւ Գործադիր Տնօրէնուհի Եւա Հիւսեանը: Բովանդակալից քննարկումը տարբեր նիւթեր արծարծեց՝ տնտեսական դիւանագիտութենէն մինչեւ փոփոխութիւններ իրականացնելու նպատակով հայկական եւ ոչ հայկական շրջանակներու միջեւ վաւերական ցանցեր ստեղծելու անհրաժեշտութիւնը եւ կերպերը:

Մինչեւ տարեվերջ, ԵԱ աշխարհատարած խումբերը YP Connect հովանիին ներքոյ տեւոյն վրայ պիտի կազմակերպեն մասնագիտական ցանցային միջոցառումներ, կառուցելու, ամրապնդելու եւ պահպանելու համար հայրենակից մասնագէտներու հետ վստահութեան յարաբերութիւնները:

Մշակութային եւ Հոգեւոր Միջոցառումներ

Շաբաթուայ ընթացքին պատուիրակները մասնակցեցան կարգ մը բովանդակալից մի-

չոցառումներու եւ այցելութիւններու: Մատենադարան կատարուած այցելութեան ընթացքին պատուիրակները ծանօթացան գեղանկարիչ Ժան Պօղոսեանի ստեղծագործութիւններուն, ներկայ գտնուեցան «Հովեր» պետական սենեկային երգչախումբի եւ Վահագն Հայրապետեանի ճազ երաժշտութեան եռեակի մասնակցութեամբ «Համերաշխութեան համերգ»-ին, որ տեղի ունեցաւ «Առնօ Բաբաջանեան» համերգասրահին մէջ: Բացի այդ, Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ, յաւարտ Ս. Պատարագի, Հոգեհանգստեան կարգ կատարուեցաւ վասն ՀԲԸՄ-ի բարերարներու, ինչպէս նաեւ անցնող երկու դժուարին տարիներուն իրենց կեանքը կորսնցուցած անդամներու հոգիներու հանգստութեան:

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին կատարուած այցելութեան նոյն օրը պատուիրակները բարձրացան Երեւանի «Եռաբլուր» զինուորական պանթէոն, ուր յարգանքի տուրք մատուցանեցին զոհուած հայ հերոսներու յիշատակին, որոնք իրենց թանկագին կեանքը զոհաբերած էին յանուն Հայրենիքի: Օրուայ աւարտին խումբը այցելեց Երեւանի Մալաթիա թաղամասին մէջ գտնուող ՀԲԸՄի Հայորդեայց Կեդրոն, ծանօթանալու շինարարական աշխատանքներուն, ուր կիրքով եւ եռանդով ելոյթ ունեցան պատանիները: Ներկաները բնականաբար չէին կրնար չյուզուիլ եւ դարձեալ իրենց չնուիրել այս երիտասարդ սերունդին:

ՀԲԸՄ-ի Հայաստանի նախագահ Վազգէն Եագուպեան նշեց. «Այսօր Հայաստանը դարձեալ լուրջ եւ գոյութենական սպառնալիքներու առջեւ կը գտնուի: ՀԲԸՄ-ը դարձեալ պատրաստ է եւ յանձնառու է ստանձնելու իր ազգային պարտականութիւնները, դիմակայելու համար այդ մարտահրաւերները: Բայց մեզ պէտք է միասնութիւն մեր մէջ եւ համերաշխութիւն մեր ընկերներու կողմէ: Մենք կրնանք համերաշխութիւն յայտնել գալով Հայաստան, գործելով Հայրենիքի մէջ, աշխուժացնելով մեր ցանցը Սփիւռքի մէջ եւ մեր միջոցներն ու տաղանդները խելամիտ ձեւով ներգրաւել եւ, վերջապէս, զանոնք կամրջելով Հայրենիքի մէջ ունեցածներու հետ: Ես խորապէս յուզուած եմ, որ դուք այսօր այստեղ կը գտնուիք եւ աւելի քան երբեւէ կը հաւատամ թէ՛ «Միութիւնը Զօրութիւն է»:

ՄԻԱՄԵԱՅ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԱՍՆԱՃԻԻՂԻՆ

Չորեքշաբթի, 26 Հոկտեմբեր 2022-ի երեկոյեան տեղի ունեցաւ ՀԲԸՄԻ Գահիրէի մասնաճիւղին տարեկան ընդհանուր ժողովը, որուն ընթացքին ներկայացուեցաւ միամեայ բարոյական տեղեկագիրը, տարեկան հաշուեկշիռին հետ:

Գահիրէի մասնաճիւղի ատենապետ տիար Մարտիկ Պալաեան ներկայացուց ՀԲԸՄիութեան ընդհանուր աշխատանքները եգիպտոսի մէջ եւ խօսեցաւ մանրամասնօրէն անոնց մասին՝ Սաթենիկ Չագըր նուիրատուութիւն, կալուածական հարցեր, մշակութային յատկացումներ՝ «Արեգ» արաբերէն եռամսեայ, «Տեղեկատու» պարբերաբերթ, գերազանցութեան պարգեւատրում, «Ծիածան» մանկապատանեկան երգչախումբ, Աղաթօն գրադարան, Հայկական Համացանցային Համալսարան Գահիրէի մէջ, կրթական օժանդակութիւն, ընկերային օժանդակութիւն եւ առողջապահական ծրագիր:

Ապա տիար Գօգօ Աւանեան ներկայացուց անցնող տարեշրջանի հաշուեկշիռը եւ տուաւ գալիք տարեշրջանի նիւթական ծրագիրը: Տիար Աւանեան դիտել տուաւ նաեւ, որ պետութեան պահանջով ասկէ ետք միութենական տարին կը սկսի ոչ թէ Յունուար 1-ին եւ կ'աւարտի Դեկտեմբեր 31-ին, այլ կը սկսի Յուլիս 1-ին եւ կ'աւարտի Յունիս 30-ին:

Ներկաները կարգ մը հարցումներ ուղղեցին, լուսաբանութիւններ պահանջեցին եւ իրենց առաջարկները ներկայացուցին:

Ժողովը վերջ գտաւ փոքրիկ հիւրասիրութեամբ:

ԳԵՐԱԶԱՆՑՆԵՐՈՒ ՊԱՐԳԵՒԱՏՐՈՒՄ

Չորեքշաբթի, 26 Հոկտեմբերի երեկոյան ժամը 6:30-ին ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ պարտեզին մեջ տեղի ունեցավ Գահիրեի եւ Աղեքսանդրիոյ գերազանց ուսանողներուն եւ աշակերտներուն պարգևատրումը:

Անցնող տարեշրջանին համար՝ 2021-2022-ին 15 ուսանողներ պարգևատրուեցան, 11-ը Գահիրէէն եւ 4-ը Աղեքսանդրիայէն: Դժբախտաբար Աղեքսանդրիոյ ուսանողները ներկայ չէին կրցած ըլլալ այս հանդիսութեան:

Գահիրեի մասնաճիւղի ատենապետ տիար Մարտիկ Պալաեան բացումը կատարեց եւ խօսեցաւ ՀԲԸՄիութեան մա-

սին, որ 1906 թուականէն առանց ընդհատումի կը շարունակէ իր բարեսիրական գործը. ապա հակիրճ ակնարկով մը ներկայացուց Եգիպտոսի մէջ Միութեան աշխատանքները, մանաւանդ կրթական մարզին տրուած կարեւորութիւնն ու ուսանողներուն շնորհուած քաջալերանքը:

Ապա իւրաքանչիւր աշակերտ կամ ուսանող ստացաւ իր վկայագիրը եւ նուէրին հետ նաեւ դրամական պարգեւ մը, Գահիրեի մասնաճիւղի անդամներուն ձեռքով:

Հանդիսութիւնը վերջ գտաւ կոկիկ հիւրասիրութեամբ:

Գ Ե Ր Ա Զ Ա Ն Ց Ն Ե Ր

2021 - 2022

Գահիրէ

Մարինա Ճորճ Սիմոնեան	Մագիստրոսական աստիճան	
Լուսաժին Միհրան Ղազէլեան	Մագիստրոսական աստիճան	
Բերլա Գօգօ Աւանեան	Գերազանց	
Յակոբ Արմէն Պալթայեան	Շատ լաւ	
Ռիթա Ժան Իսքէնտէրեան	Շատ լաւ	
Արին Ռուբէն Սիմոնեան	Երկրորդական	(85.75 %) 2020-2021
Սասուն Կիրակոս Սագայեան	Պատրաստական	(92.22 %)
Վալէն Ռիզգ Պօղոսեան	Պատրաստական	(91.52 %)
Արել Յակոբ Յակոբեան (Արաբերէն նիւթերէ գերծ)	Պատրաստական	(98.44 %)
Սերենա Պերճ Մարկեան (Արաբերէն նիւթերէ գերծ)	Պատրաստական	(97.97 %)
Էմիլի Իմանուէլ Սիկալաս	Պատրաստական	Գերազանց

Աղեքսանդրիա

Սեւան Հրայր Մարտիկեան	Գերազանց
Մէլանի Եուսէֆ Թօփալեան	Գերազանց
Սերճ Քրիսթեան Թօսունեան	Շատ լաւ
Լուսին Գեորգ Մազլումեան	Երկրորդական

«Եթէ աշխարհը հիմա՝ չփոխուի, եթէ աշխարհը չբանայ իր դռներն ու պատուհանները, եթէ աշխարհը խաղաղութիւն չկառուցէ, իսկական խաղաղութիւն, որպէսզի իմ ծոռերս աշխարհի մէջ ապրելու հնարաւորութիւն ունենան ... ուրեմն ես չեմ կրնար ըսել, թէ անցեալիս մէջ ինչո՞ւ գոյատեւած եմ»:

Չէյխա Ստոյկա, աւստրիացի գնչու գրող, նկարիչ եւ երաժիշտ, համակերպողնացման ճամբարներէն փրկուած արուեստագէտ մը, որ համոզուած է, թէ խաղաղութիւնը կրնայ գոյատեւել միայն երկխօսութեան եւ պատմութեան իմացութեան պարագային:

ՎԱԶԳԷՆ ԵԱԳՈՒՊԵԱՆԻ հետ Նախագահ Հայաստանի ՀԲԸՄԻ

Արագ այցելութեամբ մը քաղաքս կը գտնուէր Հայաստանի ՀԲԸՄԻ նախագահ Գրիգոր Վազգէն Եագուպեան, որուն հետ ուզեցինք անպայման հանդիպում մը ունենալ, ծանօթանալու համար Հայաստանի ՀԲԸՄԻութեան աշխատանքներուն եւ դիմագրաւած դժուարութիւններուն:

Տիար Վազգէն Եագուպեան անդամ է ԱՅԲ դպրոցի (Հայաստան) հոգաբարձուներու խորհուրդին, փիրացած է երկրաչափութեան մէջ BA աստիճանին Իլինոյի Համալսարանէն Urbana-Champaign-ի մէջ:

Տնօրէնն է 1923 թուականին հիմնուած Սուրիոյ կառուցումի մեծագոյն ընկերութիւններէն մէկուն՝ LAYC-ի:

Տեղեկատու - Կրնա՞ք հակիրճ կերպով ներկայացնել դուք ձեզ մեր ընթերցողներուն՝ ո՞ր ծնած էք, ի՞նչ ուսանած, ի՞նչ է ձեր մասնագիտական ասպարէզը եւ այլն:

Վազգէն Եագուպեան. Ծնած եմ Դամասկոս, 1962-ին, ընտանիքս արդէն երկար տարիներէ ի վեր, մեծ հօրմէս սկսած ՀԲԸՄԻ անդամներ եղած ենք. ուսանած եմ Դամասկոսի Կիւլլապի Կիւլպէնկեան վարժարանը, որմէ ետք Լիսէ Լայիք ֆրանսական դպրոցը եւ ստացած եմ սուրիական պաքալորիան: Անկէ ետք Ամերիկա գացած եմ եւ հոն Ուրպանա Շէմբէյն (University of Illinois Urbana-Champaign) համալսարանէն վկայուած եմ որպէս civil engineer, 1984-ին: Մագիստրոսականի համար MIT գացի (massachusetts institute of technology): Դժբախտաբար սակայն 1985-ին հայրս՝ Լեւոն Եագուպեանը մահացաւ Փարիզի մէջ: Ստիպուեցայ վերադառնալ եւ հօրս գործը ստանձնել: Անկէ ետք Սուրիա մնացի մինչեւ Սուրիոյ դէպքերը սկսան 2011-ին: Զաւակներս Ամերիկեան դպրոց կը յաճախէին, պէտք էր լուծում մը գտնէինք - երկու զաւակ ունիմ՝ Հիլտա եւ Լե-

ւոն - ուրեմն Պէյրութ փոխադրուեցանք, քանի կ'իսս լիբանանահայ է: Բայց Լիբանանի կեանքի ոճին չդիմացանք: Բարեբախտաբար Երեւան տուն մը առած էինք, որովհետեւ մեր հեռանկարը այն էր, որ վերջ ի վերջոյ Հայաստան պիտի տեղափոխուինք. չէինք գիտեր որ այդ տունը մեր հիմնական բնակարանը պիտի դառնար: Ընտանիքս 2012-ին փոխադրուեցաւ Երեւան, ես՝ 2013-ի վերջերը: Անկէ ի վեր Երեւան ենք: Հաստատուելէս

անմիջապէս ետք սկսայ ՀԲԸՄԻ հարցերով զբաղիլ:

Տ. Քանի՞ տարի է որ նախագահն էք Հայաստանի ՀԲԸՄԻ կեդրոնին:

Վ. Ե. 2006-ին ընտրուեցայ Կեդրոնական Վարչական Ժողովի անդամ եւ 2015-ին նշանակուեցայ Հայաստանի ՀԲԸՄԻ նախագահ:

Տ. Հայաստանի ՀԲԸՄԻ կեդրոնը կ'ընդգրկէ՞ նաեւ շրջակայ երկիրները, ինչպէս օրինակ Վրաստանը:

Նախ Հայաստանի մէջ մեր ներկայութիւնը պէտք է ճիշդ ձեւակերպենք. գիտէք

որ ՀԲԸՄը Հայաստանի մէջ, նոյնիսկ սովետականութեան ամենէն դաժան օրերուն գրասենեակ ունէր եւ միակ սփիւռքահայ միութիւնն էր, որ Հայաստանի մէջ արտօնուած էր: Բաւական դժուարութիւններէ անցած տնօրէններէն մէկն ալ, Ստալինի օրերուն անհետացած է: ՀԲԸՄը սակայն շարունակած է: 1988-ի երկրաշարժի օրերուն ՀԲԸՄի ներկայութիւնը բաւական զօրացաւ, մինչ այդ յատկապէս Մայր Աթոռին հետ մեր համագործակցութիւնը կար եւ կը շարունակուէր շատ ուժեղ ձեւով: Երկրաշարժէն ետք մարդասիրական խումբ մը հաւաքուեցաւ եւ սկսաւ աշխատանք տանիլ: 1991-ին, երբ Հայաստան անկախացաւ, արդէն գրասենեակ ունեցանք: Այդ օրերուն Բարեգործականի գրասենեակը, իբր պաշտօնական կառոյց, միայն ներկայացուցչական էր Նիւ Եորքի Կեդրոնին: Յետոյ փորձեցինք հասկնալ՝ արդեօք կ'արժէ՞ այստեղ անդամներ ունենալ եւ այլն, յետոյ տեսանք թէ ամենէն յարմար ձեւը հիմնադրամ ունենալն է: Ուրեմն հիմա Հայաստանի մէջ ունինք ներկայացուցչական գրասենեակ եւ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւն Հայաստան Հիմնադրամ: Միաժամանակ սկսանք մտածել, թէ իբր կազմակերպութիւն, անկախութենէն յետոյ ի՞նչ փոփոխութիւններ պէտք է նախատեսէինք, մեր հեռանկարը ի՞նչ պէտք է ըլլայ, որովհետեւ անկախութենէն ետք շատ յստակ էր, որ հայկական աշխարհի տեսադաշտը (landscape) փոխուեցաւ. աւանդական սփիւռքի կազմակերպութիւնները չէին կրնար շարունակել այն ձեւով, ինչ որ կ'ընէին անցած 100 տարիներուն ընթացքին. պէտք է ըսել՝ հպարտ ենք, որ ՀԲԸՄը պէտք եղած ճկունութիւնը եւ քաջութիւնը ունի, ինքզինքին նման հարցեր տալու եւ որոշելու, թէ ի՞նչ ձեւով պէտք է մենք մեզ բարեփոխենք, որպէսզի մեր ազգին այսօրուան պահանջներուն կարենանք գոհացում տալ:

Բարեգործականը իր պատմութեան ընթացքին Սովետ Միութեան մնացեալ տարածքներուն մէջ գործունէութիւն չունէր. այս մասին կը մտորէինք 2014-ին,

յատկապէս մեծ համագումարին ընթացքին: Ռուսաստանը մեր ամենէն մեծ ներքին Սփիւռքն է, ուր հայութիւնը երկու միլիոնի շուրջ է, Վրաստան կ'ըսուի թէ 4-5 հարիւր հազար հայ կայ, Ուքրանիոյ մէջ 5-6 հարիւր հազար հայ կայ, թէեւ «կորսուած» են, բայց հայ են, ինչպէս օրինակ Արսէն Աւագով, հզօր անձաւորութիւն մը նախկին կառավարութեան մէջ, ներքին գործերու նախարար, հին հայերէն մէկը: Փորձեցինք հասկնալ, թէ Բարեգործականը ինչպէ՞ս կրնայ տարբեր սփիւռքներու հետ եւս համագործակցիլ, կարիքը կա՞յ կազմակերպելու, մանաւանդ որ այս երկիրները Հայաստանի աւելի մօտ են, քան՝ Կեդրոնին՝ Նիւ Եորքի: Տարբեր մօտեցումներ որդեգրեցինք: Ուքրանիոյ մէջ պաշտօնական հանդիպում ունեցանք Ռատայի նախագահին հետ 2013-ին, բայց յետոյ Մէլտանի հարցերը եղան եւ մեր ծրագիրները դադրեցան: Մոսկուան նոյն ձեւով. Ռուսիոյ օրէնքները շատ դժուար են, մանաւանդ օտար կազմակերպութեան մը համար, որ կ'ուզէ մասնաճիւղ հիմնել: Բայց Մոսկուայի մէջ Երիտասարդ Մասնագէտներու (Young Professionals) պզտիկ խումբ մը ունինք, որ մինչեւ այսօր կը գործէ: Վրաստանի մէջ փորձեցինք համագործակցիլ տեղւոյն Առաջնորդին հետ: ՀՀՀին (Armenian Virtual College) սենեակ մը տրամադրեցին:

Միշտ մեր մտքին մէջ են այս տարածքները, ինչպէս օրինակ Զաւախքը, որ սակայն ամբողջովին տարբեր իրավիճակ ունի: Պատասխանիս նախաբանը երկար էր: Ուրեմն՝ այս երկիրներուն մէջ կեդրոններ չունինք թէեւ, բայց տարբեր կազմակերպութիւններու հետ կապեր ունինք, կը փորձենք եկեղեցիին կամ այս կազմակերպութիւններուն միջոցով հայ հայնքներու հետ կապ եւ համագործակցութիւն ունենալ, բայց կարգաւորուած (systematic) աշխատանք տակաւին չունինք: Մեր ծրագիրներուն մէջ է ասիկա ի հարկ ե, պէտք է քիչ մը համբերենք, որպէսզի մօտեցումը ճիշդ ըլլայ, սխալ քայլ չառնենք ու յետոյ գղջանք:

Տ. Նման աշխատանք տանելու կամ նման պատասխանատվություն ստանձնելու համար մարդուժ ունի՞ք:

Վ. Ե. Այսօր այս աշխատանքները ես է որ կը տանիմ, որպես կամաւոր: Պարոն Սեդրակեանը մօտէն կը հետաքրքրուի այս հարցերով: Միասին Մոսկուա գացած ենք եւ այդտեղի երիտասարդական կազմակերպութիւններու, ինչպէս հայ համալսարանականներու ներկայացուցիչներուն հետ հանդիպած ենք, հասկնալու համար թէ ի՞նչ ձեւով կրնանք ներկայանալ եւ օգտակար դառնալ: Տարօրինակ է, որ երբ երիտասարդներուն հետ կը խօսէինք, մեծամասնութիւնը կ'ըսէր՝ «Բայց մենք սփիւռք չենք»։ «Ներողութիւն, ինչպէ՞ս թէ դուք սփիւռք չէք» ըսի: Երեւակայէ որ Սովետի օրերէն մնացած մտայնութիւնը, թէ բոլորս ալ մեծ պետութեան մը մէջ կ'ապրինք եւ այդ նոյն մեծ երկրին անդամներն ենք, տակաւին կը տեսէ: Երբ ինքզինքդ սփիւռք չես սեպեր, գաղութին համար անոր համապատասխան քայլերը չես իսկ մտածեր առնել: Այսինքն՝ կազմակերպուիլ, համախմբուիլ եւայլն:

Տ. Ասիկա մեզի, աւանդական սփիւռքի հայերու համար ամբողջովին նոր եւ անծանօթ խնդիր մըն է:

Վ. Ե. Պէտք է ըսել, եկեղեցին հոն շատ մեծ դեր ունի եւ հսկայական աշխատանք կը տանի. Առաջնորդարանը նոր եկեղեցի մը կառուցեց, բաւական մեծ թիւով բարերաներ մասնակցեցան. մշակութային կեդրոններ կան: Ռուսաստանի մէջ գործող եկեղեցիներուն թիւը 5 թէ 7 էր, հիմա 40-էն աւելի գործող եկեղեցիներ ունինք Ռուսաստանի տարբեր քաղաքներուն մէջ՝ Մոսկուա, Սէնթ Փիթըրսպուրկ եւ այլն: Եկեղեցին հոն շատ լուրջ աշխատանք կը տանի: Կան նաեւ տարբեր կազմակերպութիւններ: Մենք լուրջ ուսումնասիրութիւն մը ըրինք, Հայաստանի նոր եւ տարբեր գործունէութիւններուն մասին, Ռուսաստանի մեր նոր համայնքին մասին. ատիկա չենք ընդհանրացուցած, միայն մեր շրջանակի 2-3 հարիւր անդամներուն ուղարկեցինք այդ ուսումնասիրութիւնը: Շատ հետաքրքրական ուսում-

նասիրութիւն մըն է, որպէսզի հասկնանք եւ գնահատենք սփիւռքի կացութիւնը, կառոյցները, կազմակերպչական հարցերը, եկեղեցիին դիրքը եւ այլն: Բայց մեր ծրագրին մէջ կայ, որ մեր կազմակերպութիւնը լուրջ ձեւով զբաղի եւ ներկայութիւն ունենայ շրջակայ տարածքներուն մէջ:

Տ. Ճշգրիտ թիւ չկայ, չէ՞, գրասենեակ կամ կեդրոն բանալու համար, օրինակ երբ քաղաքի մը մէջ 200 հազար կամ աւելի հայութիւն ըլլայ, հոն ՀԲԸՄը կրնայ կամ պէտք է գրասենեակ ունենայ:

Վ. Ե. Չափանիշեր չկան, ո՛չ, նոյնիսկ Հարաւային Բորէայի մէջ Ե. Մ. (ԿՔ) խումբ մը կայ: Երբ դուկտ. Երուանդ Զօրեան (անդամ Կեդրոնական Վարչական Ժողովի) հոն էր, հանդիպած էր հայ երիտասարդներու հետ, որոնց մեծ մասը Հայաստանէն գացած է, Samsung ընկերութեան մէջ կարեւոր պաշտօններ ունին: Երբ դուկտ. Զօրեան խօսած է Ե. Մ.ի մասին, այդ տղաքը իրենք եւս կազմակերպուած են եւ հիմա փոքր խումբ մը կայ հոն, թէեւ ՀԲԸՄի կեդրոն չկայ: Թիրախային չափանիշեր չունինք: Բայց կը կրկնեմ՝ Ռուսաստան եւ Ուքրանիա մեր *ռադար*ին տակ են:

Տ. Ինչպիսի՞ գործունէութիւն ունի ՀԲԸՄը Հայաստանի տարածքին, Երեւանի թէ մնացեալ քաղաքներուն եւ շրջաններուն մէջ:

Վ. Ե. Ինչպէս քիչ առաջ յիշեցի, Հայաստանի մեր գրասենեակը ներկայացուցչական էր եւ սկիզբը միայն կը գործէր որպէս նուիրատու կազմակերպութիւն: Բայց համապատասխան մեր առաքելութեան, որ շատ յստակ է Սփիւռքի մէջ՝ երեք հիմնական սիւներով՝ մարդասիրական, կրթական եւ մշակութային, այս երեքն են որ կը ծառայեն մեր ժառանգութիւնը պահպանելու եւայլն, այս ուղղութեամբ աշխատանքն է հիմնականը, բայց միայն նուիրատուութիւններու ձեւով, ինչպէս օրինակ Ֆիլհարմոնիքը, զոր Բարեգործականը տարիներ շարունակ պահ-

պանեց, նպատակ ունենալով Հայաստանի մէջ գտնուող տաղանդները պահել Հայաստանի մէջ. եւ յաջողեցանք: Այսօր Ֆիլհարմոնիքը իր յաջողութիւնները կը պարտի մեծ չափով առաջին դժուար տարիներուն մեր նեցուկ կանգնելուն: Բայց ծրագիրը մերը չէր. երբ տեսանք որ ծրագիրը կարելոր է եւ կը համապատասխանէ մեր առաքելութեան, մենք գումարներ կը հայթայթէինք, որ շարունակէ եւ բարելաւուի: Նոյնը Ամերիկեան համալսարանն էր, որպէս կրթական սիւն: Ամերիկեան համալսարանի հիմնադիրներէն մէկը Բարեգործականը եղած է: Տարբեր աշխատանքներ տարած ենք այս երեք ոլորտներուն մէջ: Բայց երբ մեր կազմակերպութիւնը սկսաւ մտածել, թէ ինչն է որ պէտք է փոխել, յստակ էր, որ մեր ազգին համար հզօր Հայաստան մը շատ կարելոր է. եւ հզօր Հայաստանը կարելոր է ո՛չ միայն հայաստանցիներուն, այլ նաեւ Սփիւռքին համար, որովհետեւ առանց հզօր հայրենիքի Սփիւռքի ապագան շատ փայլուն չէ:

Տ. Բայց չէ՞ք կարծեր որ հակառակն ալ նոյնքան ճիշդ է՝ առանց հզօր Սփիւռքի, հզօր հայրենիքը չի կրնար ըլլալ:

Վ. Ե. Երկուքն ալ ճիշդ են, փոխադարձաբար: Առաջ երբ կը մտածէինք որ այս ճանապարհը կամ այս կամուրջը միակողմանի է, այսինքն միայն Սփիւռքն է որ պիտի օգնէ Հայաստանի, այսօր իրավիճակը բոլորովին տարբեր է. եթէ Հայաստան չըլլայ, Սփիւռքը երթալէն պիտի տկարանայ: Այս սկզբունքէն ելլելով, մենք որոշեցինք որ Բարեգործականը աւելի թիրախաւորուած ծրագրեր պէտք է մշակէ եւ իրականացնէ Հայաստանի մէջ: Ասիկա ընելու համար, միայն նուիրատուի դերը չէինք կրնար խաղալ: Անշուշտ հաւատարիմ պիտի մնանք մեր առաքելութեան. եթէ Սփիւռքի մէջ մենք ունինք երեք սիւն (մարդասիրական, կրթական եւ մշակութային), Հայաստանի մէջ մենք ունինք չորս սիւն՝ չորրորդ սիւնը ըլլալով ընկերային-տնտեսական ծրագրերը, որովհետեւ ասիկա Հայաստանի հզօրացման

կարելոր ազդակներէն մէկն է: Այս աշխատանքները տանելու համար չէինք կրնար միայն նուիրատուի դերին մէջ մնալ: Սկսանք ուսումնասիրել թէ այս ոլորտին ի՞նչ բացեր կան, ո՞ր բացերն են, որ Բարեգործականը ի՞ր տուեալներով կրնայ լեցնել –մեր տուեալները բաւական մեծ են՝ մենք հարիւր եւ աւելի տարիներու կազմակերպութիւն ենք, ունինք հսկայ ցանց մը աշխարհի վրայ, ունինք որոշ հարստութիւն եւ վստահութիւն կը վայելենք:

Այս տուեալները ուսումնասիրելով մտածեցինք՝ եթէ Բարեգործականը կրնայ այս բացերը գոցել, կամ գոնէ մասամբ փակել, ուրեմն ծրագիր մշակենք, պիտո՞ճէն կը դրուի, կը ներկայացնենք մեր խորհուրդին (board), երբ կանաչ լոյս ստանանք, այդ ծրագրին համար նոր դրամահաւաք մը կը սկսի (fund raising) եւ ծրագիրը գործադրութեան կը դրուի: Կը տեսնէք ուրեմն թէ ինչպէս մեր աշխատանքը Հայաստանի մէջ 180 աստիճան փոխուած է: Առաջ միայն ուրիշներու ծրագրերուն գումարներ կը հայթայթէինք, հիմա սկսած ենք ծրագրեր մշակել, պիտո՞ճէն կազմել, գումարներ հայթայթել – ճիշդ է որ Բարեգործականը հարուստ կազմակերպութիւն է – բայց նոր ծրագրերու համար նոր դրամահաւաքներ պէտք են: Նաեւ իրականացնելը մենք կ'ընենք: Այսինքն ամէն մէկ ծրագրի համար նոր խումբ կը կազմուի:

Այս աշխատանքին համար պէտք է կազմակերպութեան դիմագիծը քիչ մը փոխուէր:

Այլ խօսքով՝ Բարեգործականը Հայաստանի մէջ սփիւռքեան կազմակերպութիւն մը չէ միայն, այլ տեղական է, որ ունի սփիւռքի մէջ հսկայական ցանց: Երբ տեղական կ'ըսենք, կը հասկնանք որ կապեր ունի հասարակութեան հետ, կը համագործակցի պետութեան հետ, կառավարութեան հետ լաւ կապեր ունի եւ կը համագործակցի միջազգային կառոյցներու հետ:

Կրնայ ըլլալ որ քանի մը տարի առաջ լսեցիք, թէ Բարեգործականը Եւրոմիութենէն դրամաշնորհ ստացած է. փորձ մըն

էր, որ ուզեցինք ընել, որովհետեւ Բարեգործականը ընդհանրապէս ի՛նք ուրիշներու գումարներ կու տայ. չեմ կարծեր որ եղած է դէպք, երբ Բարեգործականը ուրիշ կազմակերպութենէ մը դրամաշնորհ ստացած ըլլայ. ստացանք երկուք ու կէս միլիոն (2,5) Եւրօ, հասարակական կազմակերպութիւններու հմտութիւններն ու կարողութիւնները հզօրացնելու համար: Շատ յաջող ծրագիր մըն էր, որ աւարտի հասաւ: Վերջերս կրկին դրամաշնորհ մը ստացանք՝ մօտաւորապէս 3,7 միլիոն Եւրօ, երեք տարուայ վրայ, որուն միջոցով պիտի աշխատինք Հայաստանի մշակութային եւ ստեղծարար հատուածին (sector) համար: Ասիկա մեր երեք սիւներուն տակ կ'իյնայ՝ մշակոյթ, կրթական բաժին եւ ընկերային-տնտեսական զարգացում: Ուրեմն պիտի աշխատինք միջոցներ գտնել, որ ստեղծագործութեան արդիւնքները՝ նկարչութիւն, երաժշտութիւն, ֆիլմ կամ այլ բաներ, շատ աւելի դրամական եկամուտ բերէ ստեղծագործողին: Երբ ատիկա իրականանայ, արդէն պետութեան պիտեճէին նպաստած կ'ըլլանք: Մեզի համար ասիկա շատ ուրախալի էր անշուշտ: 2017-ին ուսումնասիրութիւն մը կատարած էինք մշակութային ստեղծագործական արդիւնաբերութեան մարզին շուրջ (cultural creative industries), որուն համար UNESCO-ն յստակ բացատրութիւն ունի, թէ ի՛նչ կը նշանակէ ասիկա: Մեր ուսումնասիրութիւններուն հիման վրայ տեսանք, թէ ա՛յս ոլորտը Եւրոպայի մէջ երրորդ, նոյնիսկ երկրորդ ամենամեծ գործատուն է, որուն գործառութեան տարեկան գումարը 850 միլիառ Եւրօ է: Բոլորս ալ գիտենք, թէ Հայաստանի մէջ ինչպիսի տաղանդներ կան տարբեր ոլորտներու մէջ, եւ կը կարծենք թէ այս ոլորտին մէջ հսկայական կարողականութիւն ունինք (potential), որ կրնանք զարգացնել: Վերջերս Եւրոմիութիւնը յայտարարած էր գրեթէ մեր ըրած ուսումնասիրութեան նման ծրագիր մը: Օգտագործելով մեր տարած աշխատանքը, ներկայացուցինք մեր ծրագիրը: Ուրիշ մրցակիցներ ունէինք թէեւ, բայց մենք շահեցանք: Անցեալ ամիս յայտարարե-

ցինք ասիկա եւ սկսանք աշխատիլ: Անշուշտ մարտահրաւերներ ունինք. կ'ուզենք գտնել միջոցներ, որ այս ծրագիրը շարունակական բնոյթ ունենայ, երեք տարուան պայմանագրային շրջանը աւարտելէն ետք: Կը կարծեմ, թէ մեր կազմակերպութիւնը, հզօր կազմակերպութիւն մը ըլլալով, ունի առաւելութիւնը ապահովելու այս ծրագրին շարունակականութիւնը, որովհետեւ ասիկա Հայաստանի համար շատ կարեւոր ոլորտ է, որ կրնայ բաւական մեծ զարգացում ունենալ: Նմանատիպ ուրիշ ծրագրեր եւս ունինք, ինչպէս Empower Her, կանանց ուղղուած ծրագիր մը, կամ Women Entrepreneurship, ձեռներեցութեան դասընթացքներ, Women Coders, ուր coding կը սորվեցնենք կանանց եւ որուն Հայաստանի բոլոր մարզերէն կանայք կը մասնակցին. մինչեւ այսօր 800 կիներ մասնակցած են այս ծրագիրներուն: Coding-ի մասնակցող կիներուն 70%-ը երբ դասընթացքները վերջանան, անմիջապէս աշխատանքի կ'անցնի IT-ի ոլորտին մէջ: Ասոնք բոլորը նոր ուղղութիւններ են, որոնց զարգացման կարիքը կայ եւ որոնք կը համապատասխանեն Բարեգործականի առաքելութեան: Մենք չենք ընտրեր այնպիսի ծրագրեր, որոնք մեր առաքելութեան հետ կապ չունին:

Անշուշտ Արցախի մէջ եւս հսկայական աշխատանք կը տանինք. պատերազմէն ետք, մեր մարդասիրական աշխատանքներէն օգտուած են աւելի քան 100 հազար մարդ:

S. Ի՛նչ տեսակ օգնութիւններ տուած էք:

Շատ տարբեր՝ տուներ եւ դպրոցներ նորոգել, տուները կահաւորել, սնունդ տալ, բժշկական օգնութիւն եւ այլն:

Յետոյ սակայն կեցանք հարցումին առջեւ՝ տակաւին որքա՞ն պէտք է շարունակենք նման աշխատանք, Արցախի համար: Այն եզրակացութեան հասանք, որ ուրիշ մօտեցում պէտք է ունենանք: Ծրագրեր՝ արցախցիներուն հայթայթելու համար գործ, եկամուտ, որպէսզի ինքնա-

բաւ ըլլան, լաւ կեանք ապրին եւ մնան հողին վրայ:

Պատերազմը շատ բան սորվեցուց մեզի. տեսանք թէ այն շրջանները, ուր բնակչութիւն ունէինք, թշնամին չկրցաւ ներխուժել:

Շատ լուրջ, մասնագիտական ուսումնասիրութիւն մը ըրինք այս մարզին մէջ օգտուելով մասնագէտ ընկերութենէ մը. հիմնական գաղափարը մենք մշակած էինք: Տարբեր խորհրդատուներէ (consultant) **հայրեր** ստացանք, վեց ամիս աշխատեցան: Մօտեցումը հետեւեալն էր. ընտրեցինք հինգ cluster Արցախի մէջ, Ստեփանակերտէն հեռու. քիչ թէ շատ ռազմագիտական (strategic) վայրեր ընտրուած են՝ Մարտակերտ, Ասկերան, Երկու Մարտունի եւ Շուշի. այս վայրերուն մէջ լուրջ հետազոտութիւններ ըրինք, ուղղակի տեղւոյն վրայ՝ քննաչափումներ (survey), գիւղերու մէջ կիզակէտային (focus) խումբեր, որպէսզի մարդիկ զգան որ իրենք ալ մասնակցութիւն ունին այն ծրագրին, որ պիտի մշակուի եւ ոչ թէ **փառաշիւթով** ծրագիր մը պարտադրուի իրենց՝ «Ասիկա ձեզի յարմար է» ըսելով. Ինչ որ դժուար պիտի ըլլայ իրենց համար ատիկա ընդունիլը. բայց երբ իրենք ալ մասնակցութիւն ունենան ընտրութեան մէջ, աւելի դիւրին կ'ըլլայ ծրագիրը ընդունիլը: Պէտք է ըսել նաեւ, որ Արցախի կառավարութեան քայլ առ քայլ տեղեկացուցած ենք մեր ծրագիրները եւ որոշ ցուցմունքներ նկատի առած ենք, ինչպէս օրինակ **քլասթրը** մեծցնել, կամ այսինչ գիւղերը եւս ընդգրկել եւ այլն. ընդհանուր մօտեցումի վերաբերեալ իրենց հաւանութիւնը առինք, յատկապէս պարոն Արտակ Բեքլարեանը, որ հիմա Արցախի պետնախարարն է (վարչապետի համագործակցութեամբ): Հիմա ուսումնասիրութիւնը աւարտած ենք: Տարածեցինք Արցախի կառավարութեան, տարբեր կազմակերպութիւններու եւ անշուշտ անհատներու, որոնք քիչ թէ շատ հետաքրքրութիւն ցուցաբերած են այս օրերուն Արցախի մէջ ներդրում կատարելու: Այս ուսումնասիրութիւնը անշուշտ միայն մեր կազմակերպութեան համար չէ, բաց է բոլոր անոնց,

որոնք կ'ուզեն օգտագործել զայն, open source-ի նման բան մը: Այս ձեւով ծրագրերը գոնէ մշակուած եւ զիրար ամբողջացնող բնոյթ կ'ունենան: Տարբեր եւ լաւ ծրագրեր կան անշուշտ, բայց երբ համադրուած ըլլան անոնք, շատ աւելի արդիւնաւետ կ'ըլլան: Մօտ ատենէն Արցախի կառավարութիւնը բոլորին պիտի հաւաքէ մէկ սեղանի շուրջ, որպէսզի հասկնանք, թէ ով ինչ կրնայ ընել: Որովհետեւ մեր ուսումնասիրութեան վերջին բաժնին մէջ յստակ ծրագրեր կան, իւրաքանչիւր քլասթրի մէջ՝ գիւղատնտեսական, մշակութային, կրթական, իրենց յստակ պիտոճէներով ներկայացուած: Կը յուսանք տեղ մը հասնիլ նման կազմակերպուած ծրագրերով:

Գիտէք նաեւ որ Արցախի Կամերային խումբին եւ Թումօ կեդրոնին ամբողջ ծախսը՝ 100% Բարեգործականը կ'ընէ, եւ հիմա Թումոյի հետ կը ծրագրուի Թումօ box-եր տեղադրել տարբեր շրջաններու մէջ:

Տ. Ի՞նչ են Հայաստանի դիմագրաւած հիմնախնդիրները այսօր եւ ի՞նչ ձեւերով է, որ ՀԲԸՄԻ Հայաստանի Կեդրոնը կը դիմագրաւէ զանոնք:

Վ. Ե. Հիմնական սկզբունքներ ունինք, որոնցմէ բացարձակապէս չենք շեղիր. առաջինը այն է, թէ Բարեգործականը միշտ եղած է եւ պիտի ըլլայ պետականութեան եւ պետութեան հետ, անկախ անկէ թէ ո՛վ է այսօրուան իշխանութեան գլուխը. ասիկա մեր հիմնական սկզբունքն է: Մենք միշտ այդ ուղղութեամբ կ'աշխատինք: Պէտք է նշեմ նաեւ, որ մեր բոլոր ծրագիրները եւ անոնց իրականացումը կը փորձենք համահունչ դարձնել պետութեան կամ կառավարութեան առաջնահերթութիւններուն հետ: Ծրագիր մը կրնայ շատ գեղեցիկ ըլլալ, բայց եթէ պետութեան առաջնահերթութիւններու ցանկին մէջ վերջին տեղը կը գրաւէ, կը փորձենք այդ ծրագիրը չիրականացնել: Գալով հեռանկարներուն, կառավարութիւնը ի՞նքն է որ մեզի այդ տեղեկութիւնը պիտի տայ՝ Հայաստանի նկատմամբ, Արցախի նկատմամբ, տար-

բեր ոլորտներու տեղեկութիւնները պէտք է պետութենէն ստանանք, որպէսզի մենք ալ կողմնորոշուինք թէ ո՛ր ուղղութեան վրայ յառաջ երթանք:

Տ. Այսինքն եթէ պետութիւնը որդեգրէ ուղղութիւն մը, որուն հետ Հայաստանի Բարեգործականը համահունչ ըլլայ, բայց ասիկա չներդաշնակուի Բարեգործականի Ամերիկայի Կեդրոնին հետ. այդ պարագային ի՞նչ կ'ընէք. կրնա՞յ նման տարակարծութիւն ըլլալ:

Չէ չէ, մեր ուղղութիւնը միշտ համադրուած է. Հայաստանի Բարեգործականը իր ընտրած ուղղութիւնները միշտ Կեդրոնին հետ կը ներդաշնակէ: Մենք բան մը չենք ըներ, որ Կեդրոնին հետ հակասութիւն ստեղծէ: Մեր մշակած ծրագրերուն բնոյթին եւ պիտոճէին վերջնական համաձայնութիւնը Կեդրոնէն կը ստանանք: Անկախ որոշումներ չենք առներ Հայաստանի մէջ: Երկրորդ՝ եթէ ուղղութիւն մը կայ, որ մեզմէ կը խնդրուի, բայց մեր առաքելութենէն դուրս է, կը հրաժարինք անշուշտ: Կ'ըսեն թէ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը ապաքաղաքական է. բայց այդպէս չէ. երբ ազգային կառոյց մըն ես – եւ Բարեգործականը միշտ եղած է ազգային կառոյց – ապաքաղաքական չի՛ կրնար ըլլալ, բայց ապակուսակցական է. երբ որոշումներ առնուին, որեւէ քաղաքական նպատակի հետապնդում չունի Բարեգործականը. բայց շատ յստակ կեցուածքներ ունի, ազգային առումով: Օրինակ, Արցախի Կամերային խումբին աջակցութիւնը, որ հսկայական գումար է. ասիկա քաղաքական որոշում է, որովհետեւ այդ խումբին միջոցով կրնայ Արցախի ճանաչման սատարել: Երբ այս տարողութեամբ մեծ աշխատանք կը տանինք, չենք կրնար ապաքաղաքական ըլլալ: Երբ ազգային կառոյց ենք, չենք կրնար ապաքաղաքական ըլլալ: Բայց ապակուսակցական ենք, որեւէ քաղաքական նկրտումներ կամ ձգտումներ չունինք, ո՛չ նախարար կ'ուզենք ըլլալ, ոչ խորհրդարանին մէջ ներկայացուցիչ ունենալ: Բարեգործականը 100% Հայաստանի կամ Հայ Առաքելական

Սուրբ Եկեղեցւոյ միշտ համագործակցած է, նեցուկ կանգնած ... ասիկա ազգային լուրջ որոշում է, որովհետեւ մեզի համար եկեղեցին միայն աղօթավայր չէ, այլ նաեւ ազգային կառոյց. ասիկա եւս մեր յստակ ուղղութիւններէն մէկն է: Շատ լուրջ ծրագրեր ունինք եկեղեցիին հետ՝ Հայորդաց Տունները, ուր հազարաւոր երիտասարդներ արտադպրոցական ծրագրերու կը հետեւին, երէցներու համար Ապուրի Խոհանոցները, եւ այլն: Հայորդաց տուններէն մէկը հիմնովին կը նորոգուի, շատ արդիական պիտի դառնայ, անոր հետ զուգահեռ, Մայր Աթոռի համաձայնութեամբ, առանց հիմնական նպատակներէն շեղելու, ծրագրերը արդիական ձեւերով մատուցելու աշխատանք կը տարուի: Նոյն ազգային արժէքները արդիական ձեւերով մատուցելու. Այլ խօսքով՝ բովանդակութիւնն ալ կը նորոգուի: Մեր ուղղութիւնները յստակ են ու մենք կազմակերպութիւն մըն ենք, որ յուսահատիլ չի գիտեր:

Տ. Դուք որպէս սփիւռքահայ եւ տարբեր երկիրներու-գաղութներու մէջ ապրած անհատ՝ Սուրիա ծնած, Ամերիկա ուսանած, Լիբանան ապրած եւ այսօր՝ Հայաստանի մէջ կայք հաստատած, կ'ուզեմ ձեզի հարցնել՝ մօտիկ անցեալին սփիւռքահայուն ինքնութեան կէտերէն առաջինն ու ամենէն կարեւորը լեզուն էր. այսօր, մանաւանդ Ամերիկայի մէջ, լեզուն դադրած է հայուն ինքնութեան պայմաններէն մէկը ըլլալէ. եթէ այսպէս է, ի՞նչ է այսօր մեր ինքնութեան պայմանը:

Միանշանակ չենք կրնար ըսել, որ լեզուն ինքնութեան պայման չէ այսօր. տարբեր կարծիքներ կան եւ հարցը վիճելի է: Գիտէք, անգլերէնով կ'ըսեն՝ It's a lost cause. Շատեր չեն տիրապետեր հայերէնին, բայց հոգիով եւ էութեամբ հայ են. հետեւաբար կրնանք ըսել՝ լեզուն այնքան ալ էական չէ, բայց կարեւոր է ինքնութեան համար. եթէ ասիկա ընդունինք, կարեւոր ըլլալով, պէտք չէ հրաժարինք փորձերը շարունակելէ, տարբեր եւ ժամանակակից ձեւերով: Կրնայ ըլլալ

սփիւռքի մէջ դպրոցներ պահելը դժուար է. բայց այսօրուան արհեստագիտութեամբ (technology) կրնանք մեր ինքնութեան բաղադրիչները, որոնցմէ մէկը լեզուն է, տալ ուրիշ՝ նոր մէթոտներով: Ըսենք ուրեմն որ լեզուն պարտադիր չէ, բայց կարելոր է: Պատմութենէն կը տեսնենք, թէ երբ Մեսրոպ Մաշտոց հայերէն գիրերը ստեղծեց, ազգովին ինչպիսի՞ զարթոնք ապրեցանք: Լեզու իմանալը ինքնութիւն պահպանելու կարելոր բաղադրիչներէն մէկն է, բայց միակը չէ: Պէտք է ընդունինք դժուարութիւնները եւ կացութիւնը, բայց մենք մեր գործը փորձենք շարունակել նոր լուծումներով:

Տ. Կ'ըսէիք՝ դպրոցներ պահելը դժուար է, Բարեգործականը ունի՞ այն կեցուածքը, թէ դպրոցները կարելոր չեն, մենք համացանցի եւ այլ նոր միջոցներով կրնանք հասնիլ նոր սերունդին. ասիկա պաշտօնական կեցուածք է:

Ոչ անշուշտ. դպրոցները կարելոր են, նայած թէ ո՞ւր են, այդ դպրոցները պահել-չպահելու վերջնական արդիւնքները ի՞նչ են, տուեալ դպրոցը պահելով մենք կը հասնի՞նք մեր նպատակներուն թէ ոչ: Նոյնիսկ Լիբանանի մէջ, ո՛չ միայն Բարեգործականի, այլ բոլոր հայկական դպրոցներուն իրավիճակը շատ դժուար է. աշակերտութեան թիւը կը նուազի, ինչ որ իր պատճառները ունի անշուշտ, նախապէս դպրոցները որոշ տարածքի մը մէջ կեդրոնացած էին, հիմա երիտասարդ զոյգերը կը հեռանան հայկական շրջաններէ եւ հեռու շրջաններու մէջ բնակութիւն կը հաստատեն: Չենք կրնար անշուշտ իւրաքանչիւր շրջանի մէջ դպրոց կառուցել չէ՞: Ասիկա՝ Լիբանանի մէջ. Եւրոպայի եւ Ամերիկայի մէջ շատ աւելի դժուար է. մենք չենք ըսեր որ դպրոցը կարելոր չէ. եթէ դպրոցը իր առաքելութիւնը կը կատարէ, պէտք է պահպանել եւ հզօրացնել զայն. բայց երբ դպրոցին առաքելութիւնը կը դադրի կամ կը նուազի, ճիշդ որոշումներ պէտք է կատարես, որպէսզի ունեցած միջոցներդ ճիշդ ձեւով օգտագործուին: Միջին Արեւելքի դպրոցները կը պահպանուին, թէեւ օրինակ Հա-

լէպի մեր դպրոցին՝ Լազար Նաճարեան-Գալուստ Կիւլպէնկեանի աշակերտութեան թիւը 1300 էր սուրիական պատերազմէն առաջ, հիմա՝ 500 է: Դպրոցները պահել թէ չպահելը շատ դժուար որոշում է: Ի վերջոյ Բարեգործականի մէջ որոշում առնողները՝ Տեղական, Շրջանակային թէ Կեդրոնական Վարչութեան անդամները բոլորն ալ բարեխիղճ մարդիկ են եւ վստահ ենք, որ ճիշդ որոշումներ կ'առնեն:

Վերադառնալով Հայաստանի պետութեան, պէտք է ըսել որ միշտ մեր մտորումներուն մէջ է եւ արդէն քանի տարի է, յատկապէս պարոն Սեդրակեանը կը մտածէր Հայաստանի մէջ հիմնել ինչ որ անգլերէնով կ'ըսուի think tank-եր. հայերէնով թերեւս հետազօտական կամ ուղեղային կեդրոն, կամ մտածումի կեդրոններ: Մէկ-երկու փորձ ըրած էինք չորս տարի առաջ, տարբեր ձեւերով, բայց մեր ուզած արդիւնքները չտուին: Վերջերս ճիշդ խումբը կազմուեցաւ եւ այս կեդրոնը հիմնուեցաւ, Յունիս 14-ին «APRI Հայաստան» անունով եւ որուն առաջին ֆորումը կազմակերպուեցաւ Յունիս 15-17-ին. Think tank-ին անունը «APRI Հայաստան» է, APRI, Apply Polocy Research Institute-ի յապաւումը: Հիմնական նպա-

տակը Հայաստանի եւ հայաշխարհի առաջնահերթ թեմաներուն շուրջ լուրջ քննարկումներ ունենալ եւ լուրջ հետազոտութեան աշխատանքներ տանիլ research paper, white paper, policy paper-ներով, որոնք կը մատուցուին ուր որ պէտք է. այսինքն այս աշխատանքները ընդհանուրին համար չեն, այլ միայն կառավարութեան պիտի ներկայացուին, իրենց policy-ներուն հետ կապուած, կամ Հայաստանի եւ Սփիւռքի ապահովութեան առնչուած, ինչպէս cyber security, energy security, public health եւ այլն եւ այլն: Այս նոր ստեղծուած ծրագիրը ունեցաւ իր դրամահաւաքը եւ պիտոճէն: Մեր նպատակն է որ այս research institute-ը իր ինքնավարութիւնը (autonomy) ունենայ, որովհետեւ նման կառոյցներու համար ամենէն կարեւոր հարցը անկախ ըլլալն է եւ ազդեցութիւն չկրելը կուսակցութիւններէ կամ այլ կողմերէ: Թէեւ Բարեգործականը հիմնադիրն է այս կառոյցին, բայց իր միակ դերը պիտի ըլլայ ուղղութիւնները հաստատել, ճշդել, որպէսզի ծառայէ իր նպատակներուն: Բայց անգամ մը որ ուղղութիւնները հաստատուին, կառոյցը ազատ պիտի ըլլայ իր աշխատանքին ոճը եւ այլ մանրամասնութիւններ ճշդելու: Policy paper մը, որ պիտի ներկայացուի կառավարութեան, որպէսզի գոնէ scenario planning ունենայ. իսկ պետութիւնը պէտք է վստահութիւն ունենայ այս կառոյցին վրայ, որ այնտեղ կողմնակալ կարծիքներ չըլլան: Այս բոլորը ունենալու համար ժամանակ պէտք է եւ լուրջ աշխատանք, որպէսզի ինչ որ APRI Հայաստանը մատուցէ, ամենէն բարձր մակարդակով ըլլայ: Լարա Սեդրակեանը շատ լուրջ աշխատանք կը տանի, որովհետեւ փորձառութիւն ունի, իր շուրջ մասնագէտներ հաւաքուած են, իսկ Board-ին մէջ կան լուրջ եւ մասնագէտ մարդիկ, ներկայացուցիչներ Բարեգործականէն կամ անկէ դուրս:

Յուսանք որ APRI-ի աշխատանքը ձեւով մը պիտի օգնէ պետութեան, տարբեր ոլորտներու հզօրացման համար: Ասիկա նոր ուղղութիւն մըն է:

Տ. Վերջերս Բարեգործականի մէջ բաւական նոր ծրագիրներ կ'իրագործուին, ինչպէս այս, Երիտասարդ Մասնագէտներու ծրագիրը ...

Երիտասարդ Մասնագէտներու ծրագիրը նոր չէ, քսան տարուան կեանք ունի:

Տ. Այստեղ, Գահիրէի մէջ նոր հիմնուեցաւ:

Պէտք է ընդունիլ, որ Միջին Արեւելքի գաղութներուն մէջ, ինչ որ ՀԵԸ (Հայ Երիտասարդաց Ընկերակցութիւն) եւ ՀՄԸՄ կայ, ԵՄը դժուար իրագործուեցաւ, թերեւս վախ կար, որ այս նորը փոխարինէ արդէն երկար պատմութիւն ունեցող ՀԵԸ-ը:

Տ. Ուրիշ ի՞նչ ծրագիրներ ունիք:

Բաւական մեծ է թիւը Բարեգործականի ծրագիրներուն, հաւանաբար 30-40 , ըսի արդէն որ Ս. Էջմիածնի հետ ջերմ գործակցութիւն ունինք, Մաշտոցի անուան Մատենադարանին հետ, ամառնային ծրագիրները կան, երաժշտական եւ այլ տարբեր ծրագրեր ունինք: Թերեւս կարգ մը մարդիկ մտածեն, թէ շատ եւ բազմաբնոյթ են մեր ծրագիրները, բայց այնքան ընելիք կայ. օրինակ COAFը եւ Թումօն կան, որոնցմէ իւրաքանչիւրը որոշ ուղղութեան մը վրայ կեդրոնացած է. ասոնք նոր ծրագրեր են: Բարեգործականը ի վերջոյ 116 տարուան պատմութիւն ունի, եւ ինչպէս ըսի՝ ազգային կառոյց մըն է, որ ունի իր նպատակները, հետաքրքրութիւններն ու կարողութիւնները, հետեւաբար ի՞նչ որ պէտք է ընել, պէ՛տք է ընել, բայց ընել լաւագոյն ձեւով:

Խոր շնորհակալութիւն կը յայտնենք ՀԲԸՄի Հայաստանի նախագահ տիար Վազգէն Եագուպեանին, որուն հետ մեր զրոյցը Հայաստանի մէջ Միութեանս կատարած գործունէութեան առնչութեամբ այնքան օգտաշատ էր: Յաջողութեան, բարօրութեան եւ ապահովութեան լաւագոյն մաղթանքներ մեր սիրելի Միութեան եւ հայրենիքին:

S.

ՆՈՐԱ ԱՐՄԱՆԻ ՆՈՐ ՆՈՒԱՃՈՒՄԸ

Աղեքսանդրիոյ Միջերկրականեան երկիրներու ֆիլմի 38-րդ փառատօնին նախկին եգիպտահայ Նորա Արմանիի շնորհուրէր է Lifetime Achievement մրցանակը, իր աշխատանքին ամբողջութեան որպէս գնահատանք:

Հպարտառիթ այս եղելութիւնը տօնելու համար եգիպտոսի Ազգային Առաջնորդարանն ու ՀՀ եգիպտոսի դեսպանութիւնը հանդիպում մը կազմակերպած էին շնորհալի դերասանուհի-ֆիլմարտադրիչին հետ, Պըլըքտանեան սրահէն ներս, Կիրակի, 16 Հոկտեմբերի երեկոյեան ժամը 7:30-ին, որուն ներկայ էր գնահատող կոկիկ բազմութիւն մը:

Բացման խօսքը կատարեց եգիպտական ամենէն տարածուն օրաթերթին՝ Ալ Ահրամի շաբաթօրեայ անգլերէն բաժնի աշխատակցուհի տիկին Նորա Քոլոյեանը, որ հակիրճ տողերու մէջ ներկայացուց Արմանիի կենսագրականն ու ասպարէզին նուաճումները:

Ներկաները հարցումներ ուղղեցին Արմանիի, որ իր լայն ժախտով, պատրաստաբանութեամբ եւ պատմելու հաճելի ոճով հմայեց ներկաները, պատասխանեց անոնց հարցումներուն երեք լեզուներով՝ հայերէն, արաբերէն եւ անգլերէն, որով հետեւ ներկաներուն մէջ էին նաեւ Արմանիի եգիպտացի բարեկամներն ու գործընկերները:

Նորա Արմանի այս մրցանակը նուիրած է իր զարմուհիին՝ Վանիա Էքսերճեանին – ան ալ իր կարգին դերասանուհի – որ աւելի քան 18 տարիներ առաջ զոհ գացած էր անարգ ոճի մը:

«2013 թուականին, երբ անդրադարձայ,

թէ արդէն տասը տարիներ անցած են Վանիայի սպանութենէն, ուզեցի անպայման ձեռով մը իր յիշատակը վառ պահել, – կը պատմէ Արմանի, – այսպէս է որ ծնաւ Նիւ Եորքի Socially Relevant ֆիլմի տարեկան ֆէսթիվալ – մրցանակաբաշխութիւնը»:

Ֆիլմի այս փառատօնին ոչ միայն հիմնադիրն է Արմանի, այլ նաեւ անոր գեղարուեստական ղեկավարը:

Ի սրտէ կը շնորհաւորենք Նորա Արմանին, որ կը միանայ այս տարուան ընթացքին պարգեւատրուած եգիպտահայ երկու այլ դերասանուհիներու՝ Նելլիի (Գալֆայեան) եւ Լիալիպայի (Ն. Գիւփէլեան):

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ա. «ՀՐԱՉ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ՀԲԸՄԻ ԵՆ ՀԵՐԻ ՎԱՍՏԱԿԱՆՈՐ ԱՆՊԱՄ»

Այս գրքոյկը նուիրուած է Հրաչ Մանուկեանի յիշատակին, որ 2020 թուականին իր մահկանացուն կնքած էր հեռաւոր ԱՄՆի մէջ:

Գրքոյկը մէկ ծածքի տակ հաւաքած է Հ. Մանուկեանի մահուան առիթով գրուած խօսքերը տիար Համբիկ Մարտիրոսեանի, տիկին Երան Գոյունճեանի եւ Դոկտ. Մինաս Գոճայեանի: Նախաբանն ու վերջին գրութիւնը՝ «Կիսաւարտ Երազներ» կը կրեն ստորագրութիւնը եգիպտահայ մտաւորական տիար Պերճ Թէրզեանի, որ նաեւ այս գրքոյկը համադրողն է, ինչպէս նաեւ հովանաւորը, իր տիկնոջ Սեդային հետ:

Վերջին յօդուածին՝ «Կիսաւարտ Երազներ»ուն մէջ տիար Պ. Թէրզեան արագ ակնարկ մը կը նետէ անցեալ տարիներուն վրայ եւ կը յիշէ Հ. Մանուկեանին հետ իր հանդիպումին առիթներն ու մանրամասնութիւնները, միաժամանակ անդրադառնալով այդ շրջանին կարեւոր դերակատարութիւն ունեցած «ՀԲԸՄԻ Արեւելեան Միջերկրականի Երիտասարդական Յանձնախումբ»ի գործունէութեան:

Գրքոյկը հրատարակուած է 2022 թուականին եւ կը հաշուէ 24 էջ:

Բ. «ԿԻԼԻԿԻԱ ԵՆ ԻՐ ԿԱՐԳ ՄՐ ԴԱՐՈՑՆԵՐԸ»

Այս գիրքը ՀԲԸՄԻ Եգիպտոսի մէջ պահ դրուած երեք արխիւներու խմբաւորումն է մէկ ծածքի տակ:

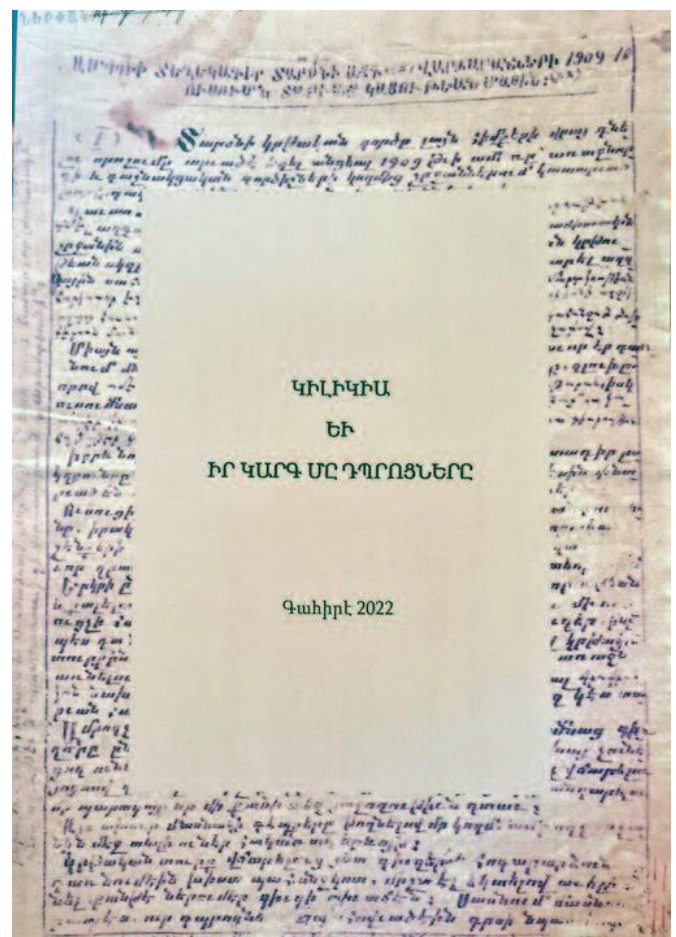
Հեղինակը 1909-1910 թուականներուն Պոլսոյ Պատրիարքարանին կողմէ, Կիլիկիոյ վարժարաններուն որպէս տեսուչ կարգուած Սիմոն Զաւարեանն է, որ մանրամասն տեղեկատւութիւն մը գրած է այդ շրջանի ո՛չ միայն դպրոցներու վիճակին մասին, այլ նաեւ նկարագրած է ժողովուրդին վիճակը, տուններուն աննկարագրելի խեղճութիւնը, մարդոց յամա-

ռութիւնը եւ ընդհանրապէս այս աշխատանքին մէջ իր կրած դժուարութիւնները:

Գիրքը, հակառակ իր վտիտ ծաւալին, մեծ կարեւորութիւն կը ստանայ, որովհետեւ այսօր արդէն մոռցուած կարգ մը շրջաններու եւ գիւղերու անունները կը գտնենք այնտեղ, ինչպէս նաեւ կը տեսնենք այն կարեւոր դերը, որ պատասխանատու մարմիններ վստահած էին կրթութեան, որուն համար ալ նիւթական անսահման զոհողութիւններով փորձած են զարգացնել հայ գիւղացին, հիմնական կրթութեան մէջ ներառելով շերամահապահութեան, մեղուաբուծութեան կամ այլ ցանքերու մասին դասաւանդումներ:

Գիրքը խմբագրած եւ յառաջաբանը գրած է Մարուշ Երամեան:

ՀԲԸՄ ԳԱՀԻՐԷԻ «ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ» ԵՌԱՄՍԵԱՅ ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆԻ ՀՈՐԵԼԵՆԱԿԱՆ ՀԱՏՈՐԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

Օրերս լոյս է տեսել ՀՀ ԳԱԱ պատմութեան ինստիտուտի առաջատար գիտաշխատող, պատմական գիտութիւնների դոկտոր, փրոֆէսոր **Սուրեն Սարգսեանի «Գահիրէի ՀԲԸՄի «Տեղեկատու» եռամսեայ պարբերականը»** (Գահիրէ, 2022, 122 էջ) գրքոյկը: Մանրամասն վերլուծելով «Տեղեկատու»ի յօդուածները՝ հեղինակը ներկայացրել է պարբերականի պատմութիւնը, որի 100-րդ հոբելէնական համարի հրատարակմանն է նուիրուած սոյն աշխատութիւնը:

Եգիպտահայ համայնքի մամուլի պատմութեան ասպարէզում իր ուրոյն տեղն ունի ՀԲԸՄ Գահիրէի մասնաճիւղի հասարակական, գրական, մշակութային «Տեղեկատու» պարբերականը: Ի դէպ, «Տեղեկատու»ի առաջին արտօնատէրն էր տաղանդաշատ արուեստագէտ, երգիծանկարիչ Ալեքսանդր Սարուխանը, ապա՝ Յակոբ Համբիկեանը:

Պարբերականն ընդհատումներով ունեցել է հրատարակութեան երկու շրջան՝ Հին (1956-1981 թթ.) եւ Նոր (1996 թ.-ից ցայսօր) (էջ 7):

Հարկ է նշել, որ առաջին շրջանում «Տեղեկատու»ն լոյս է տեսել անկայուն պարբարականութեամբ՝ երկու, երեք, վեց ամիսը, ինչպէս նաեւ՝ տարին մէկ անգամ, տարբեր՝ 12-48 էջաքանակով, մինչդեռ երկրորդ շրջանում՝ եռամսեայ կանոնաւոր պարբերականութեամբ եւ կայուն՝ 36 էջ ծաւալով (էջ 7, 8):

Պարբերականն ունեցել է նուիրուած ու ժրաջան խմբագիրներ, որոնց աւանդները հարստացուելով՝ շարունակուում են մինչեւ օրս: Առաջին շրջանի (1956-1981 թթ.) խմբագիրներն էին՝ Սիսակ Շալճեանը, Հայկ Ժամկոչեանը, Գրիգոր Պասմանճեանը,

Նր, Տիգրան Գեորգեանը, իսկ երկրորդ շրջանինը (1996 թ.-ից ցայսօր)՝ Պերճ Թերզեանը, Հարի Չեչճեանը, Տիգրան Գեորգեանը, Արաքսի Տօվլէթեանը, Շաքէ Մարգարեանը:

Ներկայումս՝ սկսած 2016 թուականի կեսերից, թերթը խմբագրում է Գահիրէի ՀԲԸՄ Երուանդ Աղաթօն գրադարանի գրադարանավար եւ արխիւի պատասխանատու Մարուշ Երամեանը (էջ 7, 15): Ինչպէս նշել է գրքոյկի հեղինակ Ս. Սարգսեանը, «Նոր շրջանում խմբագիրները թէեւ

փոխուել են, սակայն նրանք իրենց կողքին ունեցել են խմբագրական խորհրդատու Պերճ Թերզեանը, որ եղել է նաեւ այս շրջանի առաջին պատասխանատու խմբագիրը» (էջ 15): Քսան տարուայ եռանդուն գործունէութիւնից յետոյ, այդ պաշտօնում նրան փոխարինել է ՀԲԸՄ Գահիրէի վարչութեան ատենապետ Վիգէն Ճիզմէճեանը (1960-2021):

Հարկ է գնահատանքով նշել, որ բանիմաց ու իր գործին նուիրուած մտաւորական Պերճ Թերզեանը, 1964 թ.-ից անդամակցելով ՀԲԸՄ-ին եւ վարելով բազմաթիւ պատասխանատու պաշտօններ, նաեւ Եգիպտոսի Շրջանակային Յանձնաժողովի եւ Գահիրէի ՀԲԸՄ վարչութեան պատուոյ ատենապետն է:

ՀԲԸՄ Գահիրէի «Տեղեկատու»ն տպագրուել է տարբեր տպարաններում, այդ թւում՝ Պ. Թերզեանի «Աֆրիքըն փրէս» տպարանում, իսկ 1996 թ.-ից լոյս է տեսնում «Նուպար» տպարանում եւ տարածում է անվճար: Շուտով սկսել է գունաւոր տպագրուել պարբերականի սեւ-ճերմակ շապիկը, իսկ 2006 թ. Ապրիլից՝ նաեւ ամբողջ թերթը (էջ 8):

Սկզբնական շրջանում թերթը դիմա-

գրաւած դժուարութիւնների պատճառով լոյս է տեսել անկանոն, ինչի պատճառով եգիպտական կառավարութիւնը դա դիտարկել է որպէս մամուլի օրէնքի խախտում եւ արգելել հրատարակումը: 1996 թ. սոյն օրէնքի փոփոխութիւնից յետոյ «Տեղեկատու»ի հրատարակութեան պատասխանատուն ՀԲԸՄ վարչութիւնն է, իսկ պարբերականը դարձել է ՀԲԸՄ Գահիրէի եւ ընդհանրապէս՝ Եգիպտոսի խօսափողը (էջ 8, 15): Այդ մասին Ս. Սարգսեանը գրել է. «Տասնհինգ տարուայ անգործութիւնից յետոյ վերահրատարակուող «Տեղեկատու»ն եւս հարկաւոր էր նորոգել ու գործարկել այնպէս, որ ընթերցողները «ճանաչէին ու կրկին սիրէին» իրենց մտքերի թարգմանիչին» (էջ 8-9): Ահա այդ ժամանակ է, որ եգիպտահայ յայտնի մտաւորական Պերճ Թէրզեանը համարձակօրէն ստանձնել է թերթի պատասխանատու խմբագրի, իսկ Հարի Չեչնենեանը՝ խմբագրի պաշտօնները, իրենց շուրջը համախմբելով համայնքի կարող ու շնորհալի ուժերին եւ ապահովելով պարբերականի կանոնաւոր լոյս ընծայումը: «...Խիստ նպաստաւոր պայման եղան նաեւ Գահիրէի ՀԲԸՄի Սաթենիկ Ճանիկ Չագըր նուիրատուութեան ընձեռած նիւթական լայն կարելիութիւնները, որոնք վստահաբար ընդարձակեցին այդ Միութեան Եգիպտոսի գործունէութեան ծիրը, հնարաւորութիւն տուեցին իրականացնելու ցարդ անկարելի թուացող շատ ծրագրեր», նշել է Ս. Սարգսեանը (էջ 9):

«Տեղեկատու»ն, լինելով ՀԲԸՄ Գահիրէի պաշտօնական պարբերականը, նաեւ մանրամասն հաշւետւութիւն է ներկայացնում Բարեգործական Միութեան Տեղական Մասնաճիւղի տարբեր ասպարէզներում ունեցած գործունէութեան մասին, որի հիմնական բաժինը Սաթենիկ Չագըր ֆոնտինն է (էջ 10):

Աւանդոյթի համաձայն, իւրաքանչիւր տարուայ շեմին պարբերականը տպագրում է հակիրճ վերլուծութիւն անցնող տարուայ ընթացքում ձեռք բերուած յաջողութիւնների վերաբերեալ եւ նախանշում հետագայ անելիքները (էջ 12):

Իսկ արդէն 2016 թուականից թերթի խմբագիր Մարուշ Երամեանը պարբերաբար հանդէս է գալիս «Խմբագրական մտորումներ» շարքով, ընթերցողին ներկայաց-

նելով օտարութեան մէջ գոյատեւող հայի ազգային ինքնութեան պահպանման եւ համայնքին յուզող հրատապ այլ հարցերի վերաբերեալ իր դիտարկումները: Դրանք ներառում են հետեւեալ թեմաները՝ «Նոր ժամանակները եւ մենք», «Լեզուի դերը մեր կեանքին մէջ», «Դպրոցը», «Գրքերը եւ մենք» եւ այլն:

ՀԲԸՄ Գահիրէի «Տեղեկատու» պարբերականի յոբելեանի առիթով լոյս տեսած սոյն սեղմ աշխատութեան մէջ Ս. Սարգսեանը տուել է աւանդոյթներով հարուստ ՀԲԸՄի եւ նրա Եգիպտոսի մասնաճիւղի գործունէութեան համառօտ ուրուագիծը, սկզբից մինչեւ մեր օրերը: Հանգամանալից ներկայացուած են նաեւ «Տեղեկատու»ի էջերում լուսաբանուած թեմաները, որոնք ներառում են ՀԲԸՄի հիմնադիրների, նախագահների, մասնաճիւղերի, պարբերականի հրատարակութիւնների, բարեսիրական, կրթական, սպորտային, մանկական ծրագրերի, մայր հայրենիքի հետ կապի, հայ-եգիպտական յարաբերութիւնների, եգիպտահայ համայնքի, սփիւռքի խնդիրների, օտարութեան մէջ հայ ինքնութեան պահպանման, միջազգային եւ յարակից այլ նիւթեր:

Սոյն գրքոյկի խմբագիրն է Մարուշ Երամեանը, իսկ դասական ուղղագրութեան փոխադրումն իրականացրել է պատմական գիտութիւնների թեկնածու Անի Ֆիշենկեանը:

Աշխատութիւնը, որը հասցեագրուած է մամուլի պատմութիւնը հետազօտողներին եւ ընթերցող լայն հասարակութեանը, պատմագիտական կարեւոր ու օգտակար ուսումնասիրութիւն է: Այն ներկայացնում է ՀԲԸՄ Գահիրէի «Տեղեկատու» եռամսեայ պարբերականի նշուած տարիների ամբողջական պատմութիւնը, պարունակում է մասնագիտական փաստառատ տեղեկութիւններ, ամփոփ եզրակացութիւններ եւ նշանակալի ներդրում է սփիւռքահայ մամուլի պատմութեան ուսումնասիրութեան գործում:

Քնարիկ Աւագեան

Պատմական գիտութիւնների թեկնածու, ՀՀ ԳԱԱ պատմութեան ինստիտուտի առաջատար գիտաշխատող, Երեւան

ՀԲԸՄԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ

ՀԲԸ Միութեան նախագահ տիար Պերճ Սեդրակեան, Հայաստանի անկախութեան տօնին առիթով իր սրտի խօսքը ըսած է.

«Այս Սեպտեմբեր 21-ին կ'ողջունենք բոլոր անոնք, որոնք մեր պատմութեան մէջ շատ սուղ վճարեցին ազատ ապրելու համար: Եւ անոնց, որոնք կը հաւատան, թէ մեր մշակոյթը իր վերջին շունչերը կ'ապրի, կ'ըսենք՝ մեր տոկունութիւնն ու վերապրումի կամքը հակառակը կը հաստատեն: Մենք անժամանակ ենք:

Մեր հայրենիքը աշխարհի չորս ծագերուն ցրուած հայերուն սրտին խորն է, եւ այդ է որ մեզ կը միացնէ որպէս երկիր եւ ժողովուրդ»:

Այս առիթով կրկին սփռուած է «Ազատ Հայաստան» երգը, կատարողութեամբ ՀԲԸՄԻ երգչախումբերուն Հալէպէն (Սուրիա), Լոս Անճելըսէն (ԱՄՆ), Մոնթեվիտէոյէն (Ուրուկուէյ) եւ Երեւանէն (Հայաստան), որոնք առցանց միանալով կատարած են Ստեփան Լուսիկեանի բառերով յօրինուած այս երգը:

ԱԶԱՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Դու մեր երկիր, սուրբ հայրենիք,
Կարօտից ծնուել, տուն ես դարձել,
Մեր նախնեաց ձեռքով արարուել,
Դարերով քայլել, մեզ ես հասել:

Քեզ համար, կեանքիդ համար,
Որդիքդ քար դարձան,
Որ ապրես յաւէտ ու կոչուես
Ազատ Հայաստան:

Սիրուց սնուած մեր հայրենիք,
Երազից ծնուել, յոյս ես դարձել,
Մեր որդոց ձեռքով կ'արարուես,
Դարերով կ'անցնես, յաւէտ կ'ապրես:

ՎԱՆ ԼԵՕ (1921-2002)

Մահուան քսանամեակն է եգիպտահայ գեղարուեստագետ-լուսանկարիչ Վան Լեոյի, որ արուեստի անունը եղած է Լեւոն Պոյաճեանին:

Գրեթե տասնամեակ մը առաջ եգիպտահայ թերթերէն մէկուն մէջ փոքրիկ լուր մը կ'երեւար, որ կ'ըսէր.

«1998 թուականին լուսանկարիչ Վան Լեո իր ամբողջ ունեցածը՝ նկարչական սարքեր, ֆիլմեր, դիմանկարներ եւ այլն նուիրած է Գահիրէի Ամերիկեան Համալսարանին»:

Թէեւ ոչ ուղղակի, բայց յօդուածին շեշտը ներքին դժգոհութիւն մը կը յայտնէր եւ անուղղակի կերպով կը հարցադրէր՝ բայց ինչո՞ւ ոչ հայկական հաստատութեան մը:

Արուեստի գործերու եւ գիրքերու ճակատագիրը միշտ ալ քննարկումի առարկայ եած է, մանաւանդ Արեւելքի մէջ: Երբ սուրիական պատերազմի ընթացքին սուրիական հնագիտական նմոյշներ յայտնուած էին արեւմտեան թանգարաններու մէջ, ափսոսանքի խօսքերու կողքին կը հնչէին նաեւ այսպիսի խօսքեր.

«Թերեւս աւելի լաւ է այդպէս, գոնէ հոգ տանող կ'ըլլայ անոնց, չեն մոռցուիր եւ չեն լքուիր»:

Կը յիշեմ այս խօսքերը եւ կը մտածեմ անոնց մասին. որոշ ճշմարտութիւն կայ այնտեղ թէեւ, նորէն ալ կը ցաւինք քանի մը պատճառներով.

1-Ինչո՞ւ պիտի չկարենանք յարգել, գուրգուրալ եւ տարածել մեր մշակութային ժառանգութիւնը, որոնց հետեւանքով մեր սերունդները անգէտ կը մնան անոր:

2-Կարգ մը արուեստագէտներ իրենց գործերը պիտի վստահին օտարներու եւ ոչ մեզի՝ հայերու, իրենց հայրենակիցներուն:

Անփութութիւն մը կայ կարծես մեր մէջ, մեր իսկ ունեցածին հանդէպ. արդեօ՞ք պատճառը այն է, որ մենք մշակութային ՇԱՏ գանձեր ունեցեր ենք միշտ ...

Երբ կը յիշուի շարքը եգիպտահայ լուսանկարիչներուն, անոնց մէջ չկայ անունը Վան Լեոյի. ինչո՞ւ:

Սկիզբէն ալ յստակ է, թէ լուսանկարչութիւնը Վան Լեոյի համար արհեստ ըլլալէ աւելի արուեստ եղած է, որովհետեւ սկիզբի գործերը՝ եգիպտացի եւ օտար նշանաւոր մարդոց դիմանկարները անհատոյց կերպով կատարած է:

Լոյսի եւ շուքի կատարեալ վարպետ, օգտագործած է այս երկուքը, բնորոշներուն դիմագիծերէն ցայտեցնելու համար անոնց խառնուածքն ու անհատականութիւնը:

Ամբողջ կեանքը օտար, մասնաւորաբար ամերիկեան շրջապատի մէջ անցընելէ ետք, որոշ չափով հասկնալի կը դառնայ Վան Լեոյի կամ Լեւոն Պոյաճեանի անունին բացակայութիւնը հայկական շրջանակներէ, որոնք խիստ տարբեր ըլլալով ամերիկեանէն, ձեւով մը կարծես կը քաջալերեն անսովոր, արուեստագէտ մարդոց հեռացումը հայկական ընկերութենէն:

Այսօր տակաւին կը շարունակուի այս երեւոյթը սփիւռքահայ մեր գաղութներէն ներս, որոնք միշտ կ'ուզեն (մանաւանդ ղեկավար դասը) միաձել եւ միադէմք հասարակութիւն մը ունենալ իրենց շուրջ:

Բայց ի՞նչ կ'արժէ նման անսովոր, արուեստագէտ անհատներու հեռացումը. կամ ի՞նչ կը կորսնցնենք մենք, որպէս հայ գաղութ, երբ նման անհատներ, կամայ թէ ակամայ, կը հեռացնենք:

1-Կը կորսնցնենք մեզմէ տարբերը, անսովորը ընդունելու

կարողութիւնը եւ անոր հետ ընտելանալու եւ հաղորդակցելու ճամբաները.

2-Կը կորսնցնենք մշակութային այն մթնոլորտը, որ «Ֆոլքլոր» չէ եւ որ կ'ազնւացնէ զինք շնչողները.

3-Կը կորսնցնենք արուեստը հասկնալու, հետեւաբար՝ վայելելու հաճոյքը.

4-Կը կորսնցնենք մշակութային այն մթնոլորտը, որուն մէջ նոր սերունդը հասակ առնելով, բնական հոլովոյթով կը սկսի սիրել արուեստը:

Ծնած է 20 Նոյեմբեր 1920-ին, Ճիհուն քաղաքը, 43 քմ. Ատանայի արեւելքը, Կիլիկիա: Անոր ընտանիքը վերապրած էր հայոց ցեղասպանութենէն եւ տեղահանութեան ահաւոր տարիներէն միայն այն պատճառով, որ Պոյաճեանները պաշտպանուած էին շնորհիւ իրենց հօր ընկերային դիրքին՝ իբրեւ գերմանացիներուն պատկանող Պաղտատի երկաթուղային ընկերութեան բանուոր. նաեւ որովհետեւ Օսմանեան պետութիւնը չէր պարտադրեր իր դաշնակիցին՝ Գերմանիոյ հաշտոյն աշխատող կառավարիչներուն եւ բանուորներուն հեռացումը: Պոյաճեաններու ընտանիքը Կիլիկիա կը մնայ մինչեւ 1925 թուականը, երբ յետ-պատերազմական իրավիճակի լոյսին տակ, այլեւս անյոյս կը դառնայ հոն հայ ընտանիքի մը ապագայ կերտելու հաւանականութիւնը, այդ պատճառով ալ անոնք կ'արտագաղթեն Եգիպտոս: Պոյաճեան ընտանիքը բնակութիւն կը հաստատէ Զաքազիք քաղաքին մէջ, նախքան 1930-ին Գահիրէ տեղափոխուիլը, ուր հայրը կը սկսի աշխատիլ **թրամուէի** մէջ:

Վան Լէօ նախակրթական եւ երկրորդական ուսումը ստացեր է English mission school-ի եւ English mission college-ի մէջ, ապա մէկ տարի Գահիրէի Ամերիկեան համալսարանը յաճախելէ ետք կը մտնէ գործի ասպարէզ, որովհետեւ կանուխէն կ'անդրադառնայ, թէ լուսանկարչութիւնն է իր նպատակը: Կը սկսի աշակերտել Սթուտիօ Վենիւսի տիրոջ՝ Արթինեանին:

Շատ չանցած Լեւոն կը ձգէ Արթինեանի նկարչատունը եւ եղբօր հետ կը սկսի գործակցիլ: Վեց տարի ետք կ'ունենայ իր անձնական նկարչատունը, օգտագործելով

լով Վան Լէօ անունը:

1998 թուականին, լուսանկարչական իր վերջին նիստէն ետք (photo session) Վան Լէօ փակած է իր նկարչատունը, հիւանդութեան պատճառով:

1990-ականներու սկիզբը, «Գահիրէի Ամերիկեան Համալսարան»ի մէջ, Վան Լէօ երկու անգամ կը ցուցադրէ իր տարիներու լուսանկարած դիմանկարները: Վան Լէօ երբեք չէր ուզեր, որ իր լուսանկարները թանգարան դրուին, այլ՝ անոնք հասանելի ըլլան ժողովուրդին:

1998-ին կ'ընդունի ամերիկացի լուսանկարիչ Barry Iverson-ի առաջարկը, որ իր սթիւտեյոյին մէջ գտնուող մօտաւորապէս 10,000էն աւելի լուսանկարներն ու negatives-ները նուիրէ «Գահիրէի Ամերիկեան Համալսարան»ին, որ այդ օրէն սկսեալ, բացառապէս պատասխանատուն է Վան Լէոյի գործերուն: Համալսարանին նախաձեռնութեամբ, շարք մը ցուցահանդէսներ կը կազմակերպուին Մերձաւոր Արեւելքի մէջ եւ այլուր:

2000-ին, Վան Լէօ առաջին լուսանկարիչն էր, որ կը ստանար Հոլանտայի Թագաւորական հեղինակային Royal Netherlands Prince Claus Prize մրցանակը. այս մրցանակը նշելու համար, «Town House» պատկերասրահը կը կազմակերպէ Վան Լէոյի լուսանկարչական աշխատանքին նուիրուած յետահայեաց ցուցահանդէս մը, գնահատելու անոր աւելի քան կէս դար երկարող արուեստը: Վան Լէօ կրնայ վայելել միայն բացման արարողութիւնը, որովհետեւ կը մահանայ սրտի կաթուածի հետեւանքով եւ յաջորդօրը կը թաղուի Գահիրէի հայկական գերեզմանատան մէջ:

Կրնամ շարունակել անշուշտ, բայց կը կենամ այստեղ, ներկայացնելու համար եգիպտահայ այս արուեստագէտ-լուսանկարչին նկարները, ընթերցողներու վայելքին համար:

Van-Leo

Մեր Արխիվն

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԺՈՂՈՎԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ ՈՂԲԱՑԵԱԼ ՌՈՒԲԷՆ ՀԵՐԵԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

ՀԲԸՄիության Գործադիր Ժողովը որոշած է յուշարձան մը կանգնել հանգուցեալ որբախոյզ Ռուբէն Հերեանի հողակոյտին վրայ, ի Մարմինա:

Ինչպէս յայտնի է՝ ողբացեալ Ռ. Հերեան, զինադադարէն անմիջապէս յետոյ, ինքզինք նուիրեց անապատներէն եւ հարեմներէն ցեղին կորուսեալ խլեակները հաւաքելու նուիրական գործին եւ իր անձնուիրութեան շնորհիւ փրկուեցան հարիւրաւոր եղերաբախտ տղաքներ եւ աղջիկներ, որոնք ապաստան գտան յետոյ Միության որբանոցներուն եւ ուրիշ հաստատութեանց մէջ:

Խիստ թանկագին էին այն ծառայութիւնները, զոր Ռ. Հերեան իբր որբահաւաք եւ իբր գործիչ մատոյց իր պատկանած համայնքին, որուն նուիրական պարտքն է անմոռաց պահել եւ յաւերժացնել իր անձնագոհ զաւկին անունը եւ յիշատակը:

Ահա այս նպատակին համար է որ ՀԲԸՄիության Գործադիր Ժողովը ձեռնարկած

է հանգանակութեան մը, ՌՈՒԲԷՆ ՀԵՐԵԱՆ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻ ՖՈՆՏ անունով եւ կոչում կ'ընէ այդ առթիւ մեր բոլոր հայրենակիցներուն, առանց բացառութեան մասնակցելու այս նուիրահաւաքութեան, հոգ չէ փոքր գումարով մը, հատուցանելու համար երախտագիտութեան պարտք մը մեծանուն որբախոյզին, որ այնքան վաղաժամօրէն բաժնուեցաւ մեզմէ: Սոյն հանգանակութիւնը ժողովրդային հանգամանք ունենալուն, կարելի է մասնակցիլ անոր 5-10-15 եւ առաւելագոյն 20 եգ. դահեկանով: Նուիրատուներու անունները պիտի հրատարակուին ԱՐԵՒԻ եւ ՄԻՈՒԹԻԻՆԻ մէջ:

Յուշարձանի շինութենէն յետոյ եթէ դրամ աւելնայ, պիտի յատկացուի Հերեանի անունով որբի մը դաստիարակութեան, բարձրագոյն վարժարանի մը մէջ:

16 Մայիս 1925
ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԺՈՂՈՎ
Գահիրէ

շար. էջ 27 էն →

ՎԱՆ ԼԵՕ (1921-2002)

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅՈՒԹԵՆԷՆ՝ ԶՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻՆ

Հայաստանի Պատմության Պետական Թանգարանին մեջ պահ դրուած է եւ անշուշտ ցուցադրուած Զօրավար Անդրանիկի այն սուրը, որ մէջքէն կախուած է իր լուսանկարին մէջ:

Սուրը, որ դաշոյնի եւ սուրի միջեւ չափ մը ունի, իրագործուած է 1919-ին, Գահիրէի (Եգիպտոս) մէջ, Երուանդ Տէմիրճեան նշանաւոր գեղանկարիչին ձեւաւորումով եւ զինագործ վարպետ կամ ոսկեգործ Կարապետ Արիֆեանի իրագործումով: Այս վերջինը ծնած է 1868 թուականին, Ակնի մէջ (Արեւմտահայաստան):

Սուրը ինք պողպատէ դարբնուած է փղոսկրեայ բռնատեղով, շքեղօրէն զարդարուած փլաթինով, ոսկիով եւ հարստացած ադամանդներով, մարգրիտով, յակինթով, շափիւղայով

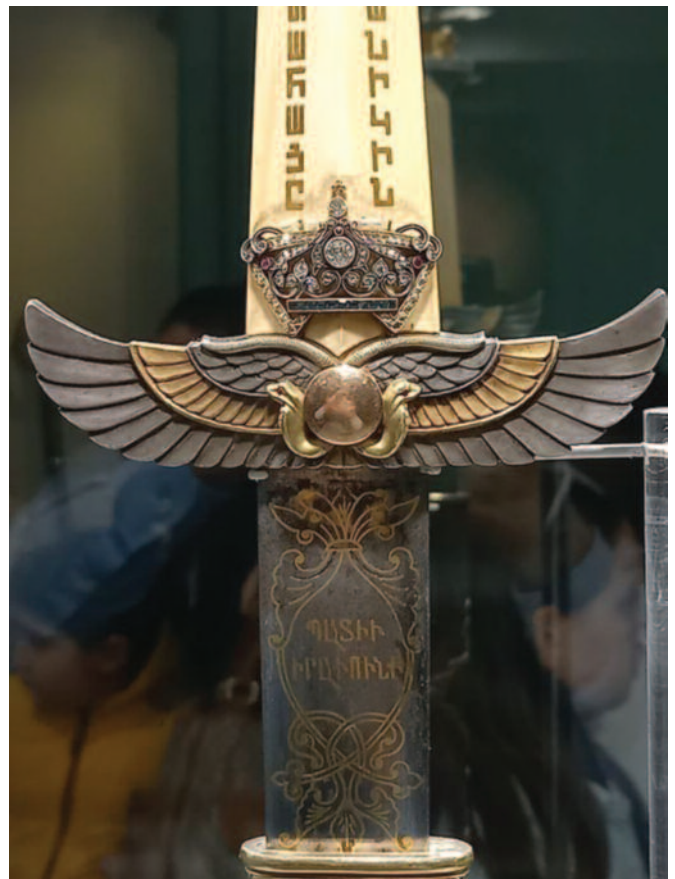

եւ անշուշտ՝ կաշիով: Կ'ըստի թէ այդ օրերուն համար շատ մեծ արժէք ունէր՝ 20-30 հազար տոլար:

Սուրին ամբողջ երկայնքին գրութիւններ կան, այսպէս.

Այս սուրը Եգիպտահայութեան նուէրը եղած է Զօրավար Անդրանիկ Օզանեանին, 1919-ին իր Եգիպտոս այցելութեան առիթով: Աւելի ուշ, 1926 թուականին, մահէն միայն տարի մը առաջ, ՀՕԿի (Հայ Օգնութեան Կոմիտէ) պատասխանատու քարտուղար Գրիգոր Վարդանեանի միջոցով Զօրավար Անդրանիկ այդ սուրը կը նուիրէ Հայաստանի Պատմության Պետական Թանգարանին:

Անդրանիկ Զօրավար մահացած է 1927 թուականին, 61 տարեկան հասակին:

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԻ ՄԸ ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երբ աչքերս բացի, լայնատարած, մաքուր հողամասի մը վրայ, քովէ-քով շարուած ճեփ-ճերմակ հարիւրաւոր կիսաչափ բեռնատար (Pick-up truck) ինքնաշարժներէն մէկն էի, որոնք կը սպասէին իրենց ճակատագրին: Շատ գոռոզ կեցուածք ու առջեւի լապտերներու բռնուածք ունէինք, չէ՞ որ եգիպտական հեռատեսիլէն մեր գովեստը կ'ընէին օրն ի բուն ըսելով, թէ մենք սովորական ինքնաշարժներ չէինք, այլ Chevrolet հրասայլեր:

Առաւօտուն, արեւին տաք ճառագայթները չդպած մեզի, ժիր ու արագաշարժ գործաւորները մեզմէ քանի մը հատը բծախնդրօրէն կը լուային ու կ'առաջնորդէին դէպի իրենց տէրերը: Օր մըն ալ կարգը եկաւ ինծի: Պաղ ջուրով լաւ մը լոգցուելէ ետք, գացի կանգնեցայ տիրոջս դիմաց:

Բարի աչքերով, բարձրահասակ եւ հուժկու, գիւղացիի բարբառով ու զգեստով, միջին տարիքի մարդը անհուն ուրախութեամբ ու քիչ մըն ալ հպարտութեամբ պտըտցուց իր խոշոր ափերը մարմնիս վրայ:

Կեանքիս առաջին օրը սկսաւ դէպի Իսմաւէյա քաղաքը ուղղուելով, ուր տէրս մանկայի ծառերու անծայրածիր պարտէզ մը ունէր: Լաւ օրեր էին ... մանկայի բերքահաւաքի հինգ ամիսները շատ աշխոյժ կ'ըլլային: «Բախտ բերիր ինծի, եղբայր... այս տարուան բերքը շատ առատ է», ըսաւ տէրս ու գոհունակ ժպիտով մը շոյեց մարմինս:

Դժգոհելու ո'չ մէկ պատճառ ունէի, տէրս կը դողար վրաս, այնքան զգոյշ կը վարէր զիս, որ ամենադոյզն արկածի կամ հպումի նշոյլն իսկ չկար վրաս, մինչ բազմաչարչար տեսքով ու յոգնած մեքենաներով, հեւալով, շնչասպառ ինքնաշարժներ կ'անցնէին քովէս:

Տարիները անցան ու տէրս հրաժեշտ տուաւ կեանքին: Երկու համալսարանաւարտ որդիները չէին հետաքրքրուած իրենց հօր գործը շարունակելով: Մանկայի պարտէզներ վարձու տուին ու զիս

ալ ծախու հանեցին:

Գահիրէէն մեծաքանակ նպարեղէնի վաճառական մը գնեց ու անմիջապէս կերպարանափոխեց զիս: Ետեւի պարապ տարածութիւնս ալիւմինիումէ մեծ տուփով մը ծածկեց, նպարեղէն փոխադրելու համար:

Կեանքիս առաջին ցնցումը կրեցի, երբ անզգոյշ վարորդս յամառաբար շատ նեղ ճամբայ մը մտնելու ժամանակ աջ լման կողմս քսեց փողոցին եզերքը շարուած ինքնաշարժներուն: Կռիւ-աղմուկ բարձրացաւ, վարորդիս ձերբակալեցին ու զիս ալ վար դրին հատուցում պահանջելու համար: Քանի մը ժամ բանակցութիւններէ ետք, աջ կողմս լաւ մը ճզմուած ու հայելիս կոտրած եւ կախուած, գլխիկոր եկայ կանգնելու խանութին դիմաց:

Յաջորդ օրն իսկ զիս նորոգութեան տարին: Արհեստաւորը նայուածք մը նետեց վրաս.

– Բան մը չէ ... քանի մը ժամէն հարսի պէս գեղեցիկ կ'ըլլայ նորէն ... միայն սա կոտրած հայելիին փոխարէն նոր մը բերէք,– ըսաւ ու անցաւ գործի:

Երկաթէ մեծ մուրճով մը մարմնիս ներսի կողմէն դէպի դուրս հարուածել սկսաւ, մինչեւ որ երկաթը քիչ թէ շատ առաջուան վիճակին վերադարձաւ:

– Թեթեւ ներկ մըն ալ եւ առաջուրնէ աւելի լաւ կ'ըլլայ,– ըսելով ճամբու դրաւ մեզ:

Անշուշտ ամբողջ ինքնաշարժը պիտի չներկուէր. փողոցը աշխատող մանրմունք շտկոռութներ ընող արհեստաւորին գացինք, որ միայն վնասուած մասին երես մը ներկ տար:

Քանի մը ամիս խաղաղ անցուցի, մինչեւ որ առաւօտ մը վարորդս քշած ժամանակ զբաղեցաւ հեռախօսով ու առջելը կանգ առած ինքնաշարժին ուժգին բախեցաւ: Երկու մեծ լապտերներուս փշրուելու ծայնը լսեցի ու bumper-ս ճզմուելով մխրճուեցաւ մարմնիս մէջ: Անգամ մը եւս աղմուկ ու ծեծկռտութ... առջեւի ինքնաշարժին վնասը շատ մեծ էր ու տիրոջ

զայրոյթը անսահման: Անցորդները միջամտեցին, տէրս եկաւ, հատուցում վճարեց, խնդիրը անուշի կապեց, բազմութիւնը ցրուեցաւ: Սակայն ես անկարող էի ճամբայ ելլելու ...

Հարուածին պատճառաւ ոչ միայն հեղուկներս թափած էին, այլ առջեւի անիւներու մէկը ծռած ու մխրճուած էր մարմնիս մէջ: Անգորութեամբ կը նայէի քովէս սուրացող ու անցնող մեծ ու փոքր ինքնաշարժներուն: Հրելով ճամբուն եզերքը տարին զիս ու այս անգամուան վնասս ոչ միայն մարմնային էր, այլ նաեւ հոգեկան:

Շաբաթ մը նորոգութեան երթալէ ետք վերադարձայ տիրոջս, սակայն բան մը կոտրած էր մէջս: Չէր բաւեր որ աջ կողմս կէս-կատար նորոգուած էր, հիմա ալ առջեւի մասս կարկտան գործի ենթարկուած էր:

Գիշեր մը խելօք կանգնած էի մայթին եզերքը, երբ ստահակներու երկու խումբեր զիրար քարկոծելու ընթացքին ծանր քար մը փշրեց առջեւի մեծ ապակիս: Յաջորդ օրն իսկ տէրս, այլեւս չուզելով դրամ ծախսել վրաս, ծախու հանեց զիս:

Քիչ մը կասկածելի դիմագիծերով երկու երիտասարդներ գնեցին ու փոքրիկ սրճարանի վերածեցին զիս: Ամբողջ օրը անգործ կը ձգէին զիս ժողովրդական խճողուած թաղի մը բանուկ ճամբուն եզերքը: Հազիւ թէ մութը կոխէր, կը բանային ետեւի սնտուկս, որուն մէջ սուրճ եւ թէյ պատրաստելու կազմածներ զետեղած էին ու ոտքի վրայ անցորդներուն կը ծախէին այդ տաք ըմպելիները: Աւելի ուշ թմրեցուցիչներու եւ արգիլուած դեղահատերու առետուրն ալ կը զարգանար ու այսպէս ամէն օր, մինչեւ առաւօտեան փոքր ժամերը:

Առջեւի լոյսերս, որոնք ժամանակի ընթացքին փոխարինուած էին քիչ մը աջ ու ձախ դիրքերով, շիլ աչքերու տպաւորութիւն կը ձգէին. առջեւի bumper-ս, որ հարուածին պատճառաւ տեղ-տեղ կոտրուած էր, թափած ակռաներով բերանի կը նմանէր, իսկ մարմինս, իր կրած հարուածներով ու աժաննոց նորոգութիւններով, որոնք խորշոմներու տպաւորութիւն կը ձգէին երբեմնի ողորկ ու փայլուն մորթիս վրայ, արդէն ծերացեր էր:

Օր մըն ալ ոստիկաններ, ապօրինի նկատելով իմ մէջս տեղի ունեցած առետուրը, գրաւեցին զիս որպէս ոճիրի փաստ: Արձանագրութեան թիւ տախտակէս զրկեցին, մէջի գործիքներս գրաւեցին ու ձգեցին զիս ամայի հողատարածքի մը մօտ, ուրիշ դժբախտ ինքնաշարժերու կողքին: Մանր գողեր «աշխատեցան» վրաս, մաշած անիւներս ու պատռտած նստարաններս յարգի կը թուէին ոմանց:

Աւելի հմուտները եկան քակեցին տարին մեքենաս ու աչքերուս լոյսէն զրկուելով, վերջնականապէս փակեցի զանոնք:

**Սօսի Ներսիսեան-Յակոբեան
Սեպտեմբեր 2022**

ՆԱՄԱԿ ՄԸ

Լուսաբանություն

Ստորել կը հրապարակենք Սփիւռքի գործերու գլխաւոր յանձնակատար, մեծարգոյ Տիար Զարեհ Սինանեանի երկու տարի առաջ ուղղուած Սեպտեմբեր 2020 թուակիր նամակը:

Դժբախտաբար նամակը, որ գրուած է Տիար Պերճ Թէրզեանի կողմէ, ցարդ անպատասխան մնացած է, սակայն զայն կը հրապարակենք այնպէս արժարժուած նիւթերուն այժմէականութեան համար:

Խմբ.

Մեծարգոյ տիար Սինանեան,

Հաշուի առնելով մեր իրար անծանօթ ըլլալու հանգամանքը, այս առաջին հաղորդակցութեան առիթով կը փութամ շնորհաւորել ձեզ, ձեր յոյժ կարեւոր եւ ծանրակշիռ պաշտօնը ստանձնելու համար:

Ձեզի կը մաղթեմ Հայաստան-Սփիւռք փոխյարաբերութիւնները առաւել եւս ամրապնդելու, խորացնելու եւ ջերմացնելու ձեր ճիգերուն ամբողջական յաջողութիւն:

Ներկայ նամակին կցուած են տողերս ստորագրողին կողմէ տարեսկիզբին լոյս ընծայուած «ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ՍՓԻՒՐ ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ Ա. ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ. Մտորումներ Քսանամեայ Հեռաւորութենէ» խորագրով գրքոյկէն երեք օրինակ:

Գրքոյկին մասին գրախօսականներ լոյս տեսած են հայրենի եւ սփիւռքահայ մամուլին մէջ («Ազգ» Երեւան, «Զարթօնք» Պէյրութ, «Արեւ» եւ «ՀԲԸՄի Տեղեկատու եռամսեայ» Գահիրէ, «Պայքար» Պոսթոն եւ «Ապագայ» Մոնրէալ):

Գրքոյկը կ'անդրադառնայ վերջին քսանամեակին (1999-2019) Հայաստան-Սփիւռք յարաբերութիւններուն մէջ առկայ մտահոգութիւններուն, որոնցմէ առանցքային կարեւորութիւն կը ներկայացնեն հետեւեալ հարցերը.

1-Հայաստան-Սփիւռք յարաբերութիւնները տնօրինող կառոյցը կամ մարմինը նախընտրելի է որ գործէ որպէս հայկական հասարակական կարգավիճակով մնայուն կազմակերպութիւն, որուն վարչութեան անդամակցին Հայաստանէն եւ Սփիւռքէն համահաւասար թիւով ներկայացուցիչներ:

Իսկ վարչութեան ատենապետը կ'ընտրուի հայրենի ներկայացուցիչներէն:

2-Վերջին քանի մը տասնամեակներուն ազգային աղէտ դարձած հայրենաւթումը դադրեցնելու համար ձեռք առնել կտրուկ միջոցներ, որոնք յիշուած են յաջորդ գլուխներուն մէջ:

3-Հայրենիքի մէջ ստեղծել «Հայաստանի Տնտեսական Զարգացման Գործակալութիւն», որ շահարկէ Սփիւռքէն եւ հայաստանաբնակ հայերէն կամ բոլորովին օտարներէ ստացուելիք ներդրումներու յատկացուած գումարները, որոնք հարկ է որ վայելեն Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան երաշխաւորութիւնը:

Այս ձեւով կարելի պիտի ըլլայ այլազան ոլորտներու մէջ իրագործել տնտեսական ծաւալուն ծրագիրներ:

Այս գործընթացը կրնայ ակնկալուածէն շատ աւելի մեծ արդիւնքներ ապահովել հայրենի տնտեսութեան համար, եթէ վերելի թիւ 1 գլուխին մէջ առաջարկուած դրութիւնը որդեգրուի:

4-Այս բոլորը կրնան արագօրէն իրականանալ, եթէ ներկայ կառավարութիւնը իր սկսած բարեկարգումները աւելի զօրաւոր եւ արագ թափով գործադրէ:

Բարեկարգումներուն մէջ նկատի առնուած են կաշառակերութեան կասեցումը եւ յանցագործներուն դատապարտումը, դատական համակարգին վերակազմակերպումը եւ կասկածելի դատավճիռներու վերանայումը, ինչպէս նաեւ ժողովրդավարութիւնը պահպանելու համար, բոլոր մակարդակներուն վրայ կատարուելիք ընտրութիւններուն կայացումը արդար, թափանցիկ եւ անխարդախ մթնոլորտի մէջ:

Յանձնարարականութիւններ տեսնել գրքոյկին մէջ, էջ 88-89.

Վերոնշեալ ընդհանուր գիծերուն ծանօթանալէ յետոյ, պիտի խնդրէի որ ծանօթանաք նաեւ գրքոյկին ամբողջ բովանդակութեան, որպէս նախաքայլ ներկայացուած առաջարկներուն մասին ձեր կողմէ հաւանաբար պատրաստուելիք տեղեկագրին:

Կ'ենթադրենք որ սոյն տեղեկագիրը – եթէ պատրաստուի – ներկայիս կիրարկուող դրութեամբ պիտի փոխանցուի ՀՀ մեծարգոյ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի:

Այս առիթով կը խնդրեմ որ նամակիս հետ առաքուած գրքոյկներէն մէկական օրինակ ձեր գիտակցութեամբ յանձնուի ՀՀ մեծարգոյ նախագահ Արմէն Սարգսեանի եւ ՀՀ մեծարգոյ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի, այն ակնկալութեամբ, որ երբ ձեր տեղեկագիրը ստանան, արդէն վերահասու եղած ըլլան քննարկուող նիւթին:

Հոս կ'արժէ նշել, թէ մեր ժողովուրդին մաղթանքը այն է, որ մեր հայրենիքին մէջ վարչական եւ տնտեսական վերականգնումին վերաբերեալ առաջադրանքները անյապաղ եւ շատ զօրաւոր թափով իրագործուին, կանխելու համար ուշացումին հետեւանքով գալիք աննախատեսելի պատուհասները:

Հայրենիքի թէ Սփիւռքի մէջ ժողովուրդը ակնդէտ կը սպասէ իր երազներուն իրականացման:

Նամակս կ'աւարտեմ այն յոյսով, որ ներկայացուած առաջարկները եւ կատարուած նշումները կ'ընկալուին որպէս հայրենիքի ներկայ վիճակով մտահոգ հայրենակիցի մը համեստ պատկերացումը, ի խնդիր հայրենիքի յառաջդիմութեան եւ հզօրացման:

Ձեր պատասխանին սպասումով եւ յաջողութեան լաւագոյն մաղթանքներով՝

Պերճ Թերզեան
9 Սեպտեմբեր 2020

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԶԱՊԷԼ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

Մահէն ետքը Կիլիկիոյ Լեւոն Մեծագործ թագաւորին, որ արու զաւակ չունէր, հայ իշխանները անոր փոքր դուստր Զապէլը կ'ամուսնացնեն Անտիոքի դքսութեան իշխանազուն Ֆիլիփին հետ, որ կը դաւաճանէ հայոց երկրին եւ մահուան կը դատապարտուի: Այդ օրերուն Զապէլ, որ միայն տասնմէկ (11) տարեկան էր, այրի կը մնայ:

1212-1222 թուականներուն Զապէլ հայոց թագուհին էր եւ երկիրը կը կառավարէր խնամակալներու միջոցով:

1226 թուականին Զապէլ կը վերա-

մուսնանայ պայլ (Կիլիկիոյ բարձրատիճան տիտղոսներէն մէկը) Կոստանդին Լամբրոնացիի զաւկին՝ Հեթումի հետ: Իրենց ամուսնութենէն ետք Հեթում, որպէս թագուհիին կողակիցը, թագաւոր տիտղոսը կը ստանայ:

Հայոց պատմութեան մէջ ասիկա առաջին դէպքն է, երբ թագուհիի տիտղոսով թագը ժառանգելու իրաւունք կը ստանայ կինը:

Պատմութիւնը կը հաստատէ, թէ Զապէլի եւ Հեթումի թագաւորութեան օրերուն Կիլիկիան հզօր վերելք կ'ապրի:

Կարճ լուրեր

ՆԻՆԱ ԿԱՐՍՈՅԵԱՆ (1923-2022)

99 ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ ԻՐ ՄԱՀԿԱՆԱՑՈՒՆ ԿՆՔԱԾ Է Սփիւռքի լաւագոյն մտաւորականներէն մէկը, որ նաեւ լաւագոյն կերպարն է սփիւռքահայուն:

Ռուսական գաղթականներու փարիզեան միջավայրին մէջ ծնած եւ Փարիզէն Նիւ Եորք փոխադրուած Կարսոյեան յաճախ ըսած է, թէ իր սրտին մէջ մէկ հայրենիք եւ այդ հայրենիքին հանդէպ 100% հաւատարմութիւն չէ ապրած երբեւէ: Իրը աշխարհաքաղաքացիի ապրումն է, որ անցեալ դարու կէսերէն սկսած է եւ մինչեւ օրս կը շարունակուի. «Երբե՛ք չեմ կրցած հասնիլ միամիտ կամ ամբողջական, սրտցաւ հայրենասիրութեան»: Փարիզի, Նիւ Եորքի, Վենետիկի, Նէնթաքէթի, Անգլիոյ ափամերձ շրջաններուն թէ Ֆրանսայի գիւղերուն մէջ Կարսոյեան ինքզինք միշտ ուրախ եւ տեղացի զգացած է:

Իր կեանքը սկսած է ոչ թէ ակադեմական ուսումնառութեամբ, այլ որպէս դաշնակահար. սակայն դժբախտ արկածի մը պատճառով անցած է ակադեմական ուսման եւ մասնագիտացած Բիւզանդիոյ, Մերձաւոր Արեւելքի եւ Հայաստանի պատմութեան մէջ:

Օտար համալսարաններէ ստացած բազմաթիւ գնահատականներուն կողքին, դոկտոր Ն. Կարսոյեան ստացած է Նարեկացի եւ Մեսրոպ Մաշտոց շքանշանները:

Իր մահէն անմիջապէս առաջ դոկտոր Ն. Կարսոյեան Հայոց Պատմութեան դասախօս էր Գոլումպիա համալսարանէն Ներս, Փարիզի «Revue des etudes armeniennes»-ի տնօրէնը, ինչպէս նաեւ Ամերիկայի միջնադարեան ակադեմիայի անդամ եւ Բրիտանական ակադեմիայի թղթակից անդամ:

«ԱՐԹՈՒՐ, ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՓՈՔՐԻԿ ԻՇԽԱՆԸ»

Ներկայ տարուան Սեպտեմբեր 9-ին լոյսին կու գայ ֆրանսացի լրագրող Անթուան Պորտէյի այս վերնագիրը կրող գիրքը, որ եռամսս գործ է եւ կը ներկայացնէ երիտասարդ լրագրողչի մը արկածները, Հայաստանի մէջ:

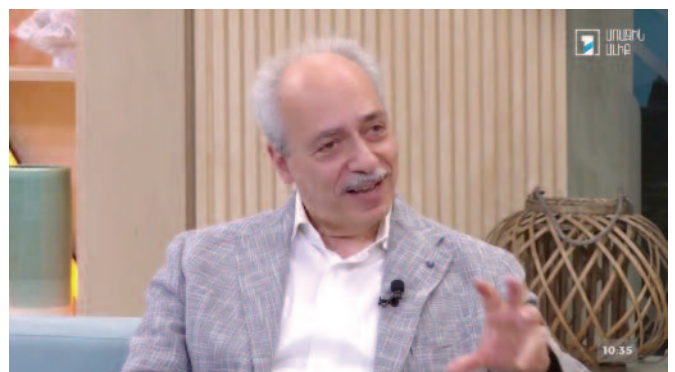
Այս երեք բաժինները կը ներկայացնեն վիպականացած լրագրական իրականութիւն, աստուածաշնչական այլաբանութիւն եւ արկածախնդրութիւններ, ուր Արթուրը գլխաւոր հերոսն է:

Հրաշալի է Արթուրի հանդիպումը խաղաղութեան եւ բնութեան պահապանին հետ:

ՀՊԱՐՏԱՌԻԹ ԵՐԵՒՈՅԹ

Հպարտութեամբ կ'արձանագրենք այստեղ, թէ ՀԲԸՄԻ ՀՀՀԻ հիմնադիր-նախագահ դոկտոր Երուանդ Զօրեան, կրթութեան եւ զարգացումի իր կեանքի նուիրումին համար գնահատանքի կ'արժանանայ Սանթա Գլարայի (ԱՄՆ) քաղաքապետութեան կողմէ, որ կ'որոշէ 1 Սեպտեմբեր 2022-ը յայտարարել Դոկտ. Երուանդ Զօրեանի օր:

ԳԻՐՔԻ ԵՐԵՎԱՆԵԱՆ 5-ՐԴ ՓԱՌԱՏՈՆ

Գիրքի երեւանեան փառատօնը, որ սկսած է 2017 թուականին, Հայաստանի մէջ այս տեսակի ամենամեծն է եւ կը տեւէ երեք օր:

Ցուցահանդէս-վաճառքը զեղչեր կը տրամադրէ գնորդներուն, եւ ունի մրցանակներ, տարբեր ժանրերու համար: Փառատօնին ընթացքին տեղի կ'ունենան շնորհանդէսներ, զրոյցներ, վարպետութեան դասեր (master class), հայ եւ օտար գրողներու հետ հանդիպումներ եւ այլ ձեռնարկներ:

Այս տարուան փառատօնը պիտի տեւէ Սեպտեմբեր 30-էն մինչեւ Հոկտեմբեր 2, որուն ընթացքին աւելի քան 60 ձեռնարկներ տեղի պիտի ունենան:

Գիրքի երեւանեան 5-րդ փառատօնը կազմակերպուած է Խաչատուր Աբովեանի տուն-թանգարանին կողմէ եւ նուիրուած է Վահագն Դաւթեանի ծննդեան 100- ամեակին: Բոլոր ձեռնարկներուն մուտքը ազատ է:

ՔՐԻՉ ԴԱՐՁԵԱԼ ԿԸ ՆՈՒԱՃԷ

Հաճոյքով կ'արձագանգենք այստեղ, թէ նախկին եգիպտահայ Artist Chritch Փարիզի վերնիսաժին ընթացքին նուաճած է Departmental Council of Essonne-ի առաջին մրցանակը եւ իր դիմատետրեան էջով շնորհակալութիւն կը յայտնէ նոյն բաժանմունքի նախագահ Ֆրանսուա Տիրովրէի եւ իր աշխատակազմին, ինչպէս նաեւ ցուցասրահի տնօրէնին եւ ցուցահանդէսի յանձնակատարին:

ՔԱՐՇ ԿՐԿԻՆ ԿԸ ՅԻՇՈՒԻ

Էլիզապէթ Բ. թագուհիին մահէն ետք, աշխարհահռչակ հայ լուսանկարիչ Եուսէֆ Քարշ կրկին կը յիշուի միջազգային հրապարակին վրայ, որպէս թագուհիին լաւագոյն դիմանկարներուն հեղինակներէն մէկը:

Քարշ առաջին անգամ 1943 թուականին նկարած է թագուհին, երբ Էլիզապէթ իշխանուհին 18 տարեկան էր:

Քարշ ծնած է 1908 թուականին եւ մահացած 2002 թուականին, Պոսթըն (ԱՄՆ). Զարդերուն շատ ուրիշ հայերու հետ ապաստանած է Հալէպ (Սուրիա) եւ 1924 թուականին կայք հաստատած է Գանատայի Հալիֆաքս քաղաքը:

Շատ նշանաւոր է Քարշի առած Ուինսթըն Չըրչիլի լուսանկարը:

ՎԱԽԵՐԱԳՐԱԿԱՆ ՖԻԼՄԸ ՄՐՅԱՆԱԿԱԿԻՐ

Ամերիկահայ լրագրող Վիք Գերամիի «Մայր Հայրենիք» վաւերագրական ֆիլմը նուաճած է Գանի փառատօնի վաւերագրական ֆիլմերու լաւագոյն մրցանակը:

Այս ֆիլմը կ'անդրադառնայ 2020 թուականին Ատրպէյճանի Հայաստանի վրայ յարձակումին:

Ֆիլմը այս օրերուն կը ներկայացուի ամբողջ Հիւսիսային Ամերիկայի մէջ, դրական արձագանգներ ստանալով ամենուր:

Ինծի համար մրցանակէն աւելի ոգեւորիչ է այն իրողութիւնը, որ այս ֆիլմին միջոցով ամբողջ աշխարհը հասու կը դառնայ Թուրքիոյ եւ Ատրպէյճանի կողմէ Արցախի գրաւումին եւ այնտեղ իրագործուող ցեղասպանութեան:

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ Հ.Մ.Ը.Մ. ԿԱՄՔԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄՐՑԱՇԱՐՔԸ

Հինգշաբթի, 11 Օգոստոս 2022-ին սկսաւ Հ.Մ.Ը.Մ. Կամքի պասքէթ-պոլի տարեկան մրցաշարքը, նուիրուած ակումբին հիմնադրութեան 110 ամեակին, հովանաւորութեամբ Գերշ. Տ. Աշոտ Եպս. Մնացականեանի, Բարեխնամ Առաջնորդ Եգիպտահայոց Թեմին եւ Նախագահութեամբ Տէր եւ Տիկին Վահէ Պէն-Օհանեանի, Ատենապետ Աղեքսանդրիոյ Թեմական ժողովին:

Օրուան մրցումները Աղեքսանդրիոյ տղոց եւ աղջիկներու խումբերուն միջեւ էին: ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ եւ Հ.Մ.Ը.Մ. Կամքի աղջիկներուն միջեւ մրցումը աւարտեցաւ ի նպաստ հիւրընկալ խումբին, 55-37 արդիւնքով: Տղոց միջեւ խաղը աւարտեցաւ ի նպաստ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻին, 54-46 արդիւնքով:

Ուրբաթ, 12 Օգոստոսի յայտագրին առաջին մրցումը Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻներուն տղոց խումբերուն միջեւ էր, որ աւարտեցաւ 78-48 արդիւնքով, ի նպաստ Գահիրէի խումբին:

Նախքան երկրորդ մրցումին սկսիլը, մրցաշարքին մասնակցած բոլոր երկսեռ մարզիկները հանդէս եկան տողանցքով մը եւ 110-ամեակի յուշանուէրներու փոխանակում եղաւ ակումբներու ատենապետներուն միջեւ: Հանդիսավար Տիկին Մարիա Հալաճեան շնորհակալութիւն յայտնեց մասնակցող խումբերուն, ապա յիշեց անունները այն եգիպտահայերուն, որոնք անցեալ երեք տարիներու ընթացքին ընդմիշտ հեռացած էին կեանքէն ու յոտնկայս յարգուեցաւ անոնց յիշատակը:

«Կամք Մարմնամարզական Ակումբը» հիմնուած է 10 Օգոստոս 1912-ին, Աղեքսանդրիոյ Պողոսեան Ազգային Վարժարանին մէջ*: 1942-ին միութիւն մը հաստատուած է «Յառաջդիմասէր Մշակութային Ընկերակցութիւն» անունով, Քան Տը Սէզար թաղաշրջանի Մինուսիս փողոցին վրայ: Այստեղ փոխադրուած է նաեւ «Կամք Մարմնամարզական Ակումբ»ը իր կողքին ունենալով իր պասքէթ-պոլի

դաշտը: **

Դեկտեմբեր 1974-ին Պէյրութի մէջ գումարուած Հայ Մարմնամարզական Ընդհանուր Միութեան Հ.Մ.Ը.Մ. պատգամաւորական անդրանիկ ընդհանուր ժողովին առիթով «Կամք»ը անոր կառոյցին միանալով կոչուած է Հ.Մ.Ը.Մ. Կամք:***

Տողանցքէն ետք տեղի ունեցաւ օրուան երկրորդ մրցումը Հ.Մ.Ը.Մ. Արարատի եւ Սրբ. Թերեզայի տղոց խումբերուն միջեւ: Արարատի մարզիչը, խնայելով իր լաւագոյն մարզիկները աւարտական խաղին համար, միջակ խաղարկութիւն ցուցաբերեց եւ ոչ այնքան հետաքրքրական մրցումը աւարտեցաւ ի նպաստ իրենց, 66-54 արդիւնքով:

Շաբաթ գիշեր պարահանդէս կազմակերպուած ըլլալուն, միայն մէկ մրցում կար յայտագրին վրայ՝ Գահիրէի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ եւ Հ.Մ.Ը.Մ. Արարատի աղջիկներուն միջեւ, մեծ ժողովրդականութիւն ունեցող եւ խանդավառութիւն ստեղծող մրցումը: Մինչեւ երկրորդ քառորդախաղին աւարտը թիւի մեծ տարբերութիւն չկար, սակայն հետզհետէ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ աղջիկները իրերայաջորդ գեղեցիկ խաղերով արդիւնքի տարբերութիւնը բացին եւ մրցումը աւարտեցին ի նպաստ իրենց, 49-31 արդիւնքով:

110-ամեակի շքեղ պարահանդէսը կազմակերպուած էր Africana Hotel, King Marioutի լայնատարած պարտէզներուն մէջ, որմէ բացակայեցան Գահիրէի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ երկսեռ մարզիկները, պատասխանատուներն ու համակիրները, յարգելու համար նորոգ հանգուցեալ Տոքթ. Վիզէն Ճիզմէճեանի եւ Տիար Օննօ Պըլըքտանեանի յիշատակները:

Կիրակի, 14 Օգոստոսի աւարտական մրցումները խաղացին Գահիրէի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ եւ Հ.Մ.Ը.Մ. Կամքի աղջիկները. Գահիրէի խումբը իր գերազանց խաղարկութեամբ յաղթական հանդիսացաւ, 60-33 արդիւնքով ու խմբապետ Մարալ Յակոբեան-Նաճարեան ստացաւ բաժա-

կը, որ նուիրուած էր Տէր եւ Տիկին Հրայր Մարտիկեանի կողմէ: Վարձքը կատար խումբին պատասխանատու Սեւան Տրդատեանին եւ օգնական Արեգ Արգարեանին, այս յաղթանակին համար:

Մրցաշարին վերջին մրցումը Գահիրէի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ եւ Հ.Մ.Ը.Մ. Արարատի տղոց խումբերուն միջեւ էր, որ ինչպէս միշտ, այս անգամ եւս սկսաւ ու շարունակուեցաւ պրկուած ջիւղերով: Մինչեւ երրորդ քառորդախաղի սկիզբը արդիւնքի տարբերութիւնը շատ քիչ էր, յոյսի նշոյլ մը ներշնչելով Արարատի համակիրներուն: Սակայն կամաց-կամաց այդ յոյսը սկսաւ ցնդիլ ու վերջապէս անյայտացաւ: ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ տղաքը փոխելով իրենց խաղաձեւը, շուտով տիրապետեցին խաղին եւ ստոյգ պասքէթներու արձակումներով հետզհետէ արդիւնքի մեծ տարբերութիւն ձեռք ձգեցին. մրցումը աւարտեցաւ ի նպաստ իրենց, 75-55 արդիւնքով:

Խմբապետ Հրազդան Գալընեան ստացաւ բաժակը, նուիրուած Տէր եւ Տիկին Հայկ Ասատուրեանի կողմէ, ողբ. Ֆիլիփ եւ Ազատ Ասատուրեաններու յիշատակին: Բոլոր մէտայլները նուիրուած էին Տէր եւ Տիկին Վարդ Ալեքսանեանի կողմէ: Վարձքը կատար խումբին պատասխանատու Ռուբէն Սիմոնեանին եւ օգնական Վարդան Աւետիսեանին, այս յաղթանակին համար:

Վարձքը կատար Հ.Մ.Ը.Մ. Կամքի վարչութեան, յաջող մրցաշարք մը կազմակերպելու համար:

**Սօսի Ներերեան - Յակոբեան
Օգոստոս 2022**

* «Հայկական Համայնքային Կառոյցները Եգիպտոսի Մէջ», Տոքթ. Սուրէն Պայրամեան, 2017, Գահիրէ, էջ 209

** Նոյն տեղը, էջ 154

*** Նոյն տեղը, էջ 210

ԳԱՀԻՐԷԻ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ 2022Ի ՊԱՍՔԷԹՊՈԼԻ ՄՐՑԱՇԱՐՔԸ

Արդեն իսկ երկու տարի անցած է Գահիրեի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ կազմակերպած վերջին տարեկան մրցաշարքն, երբ Գորոնա ժաիրին պատճառաւ դադրած էին բոլոր մեծ ձեռնարկները ակումբներէն ներս: Համաճարակէն ձերբազատուած, Հինգշաբթի 6, Ուրբաթ 7 եւ Շաբաթ 8 Հոկտեմբեր 2022ին, Գահիրեի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ վարչութիւնը կազմակերպեց Պասքէթպոլի եգիպտահայ Մրցաշարքը, մասնակցութեամբ հինգ մարզական ակումբներու երկսեռ խումբերուն եւ ներկայութեամբ մարզասէր հոծ բազմութեան:

Առաջին օրուան յայտագիրը սկսաւ երէց աղջիկներու մրցումով՝ Հ.Մ.Ը.Մ. Արարատի եւ Հ.Մ.Ը.Մ. Կամքի միջեւ: Հակառակ որ Արարատի 14 մարզիկուհիներուն դիմաց Կամքը միայն 6 մարզիկուհիներ ունէր, սակայն անոնք բարձր ոգիով մրցեցան մինչեւ խաղին աւարտը. Արարատի խումբը յաղթական հանդիսացաւ 52-42 արդիւնքով:

Նախքան երկրորդ մրցումին սկսիլը, ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ փոքրիկները տողանցքով մը ելոյթ ունեցան ներկաներուն քաջալերական ծափահարութիւններուն ընկերակցութեամբ: Տողանցքը պատրաստած էր Տիկ. Սիւզի Յակոբեան-Գարգուր, օգնական ունենալով Տիկ. Տիանա Աւագեանը:

Գահիրեի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ եւ Հ.Մ.Ը.Մ. Կամքի երէց տղոց խումբերուն միջեւ մրցումը շատ միակողմանի էր, արդիւնքի մեծ տարբերութեան պատճառաւ չկարողացաւ ներկաներուն ուշադրութիւնը գրաւել եւ աւարտեցաւ 89-32 արդիւնքով, ի նպաստ հիւրընկալ խումբին:

Դադարին, ակումբին պատանիները ելոյթ ունեցան Cheerleading-ի պարով մը, որ մեծապէս գնահատուեցաւ ներկաներուն կողմէ: Այս ներկայացումը եւս պատրաստուած էր Տիկ. Սիւզի Յակոբեան-Գարգուրի կողմէ եւ օգնութեամբ Տիկին Տիանա Աւագեանի:

Օրուան վերջին մրցումը Հ.Մ.Ը.Մ.

Արարատի եւ Սրբուհի Թերեզայի երէց տղոց խումբերուն միջեւ էր: Արարատի խումբը չուզելով վատնել իր ոյժը, բուն բախումներու մէջ չմտաւ մրցակից խումբին հետ, իսկ Սրբուհի Թերեզայի մարզիկները սիրտ առնելով, մեծ ճիգ թափեցին որ յաղթական հանդիսանան, սակայն մրցումը աւարտեցաւ 63-49 արդիւնքով, ի նպաստ Արարատին:

Ուրբաթ, 7 Հոկտեմբերին առաջին մրցումը ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ 16 տարեկանէն վար աղջիկներուն եւ Հելիոպոլիս Էլ Շուրուք խումբերուն միջեւ էր, որ սկսաւ ու շարունակուեցաւ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ աղջիկներուն գերազանցութեամբ. մրցումը աւարտեցաւ ի նպաստ իրենց, 41-21 արդիւնքով: Յաղթական աղջիկները ստացան բաժակը, որ նուիրուած էր Տէր եւ Տիկին Շահէ Լուսարարեանի կողմէ: Վարձքը կատար խումբին պատասխանատու Տիկին Սիլվա Պայրամեան-Սիմոնեանին եւ մարզիչ քաբթէն Քարիմին, իրենց տարած աշխատանքին համար:

Յաջորդ մրցումը երկու ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻներուն երէց աղջիկներու խումբերուն միջեւ էր: Գնահատելի է Աղեքսանդրիոյ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ տարած ջանքերը խումբ պահելու նկատմամբ, հակառակ սակաւաթիւ գաղութին: Մրցումը աւարտեցաւ ի նպաստ Գահիրեի աղջիկներուն, 56-25 արդիւնքով:

Օրուան երրորդ մրցումը Աղեքսանդրիոյ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ եւ Հ.Մ.Ը.Մ. Արարատի տղոց միջեւ էր. Աղեքսանդրիոյ խումբը բաւական լաւ դիմադրութիւն ցոյց տուաւ, սակայն խաղը աւարտեցաւ ի նպաստ Արարատի խումբին, 73-58 արդիւնքով:

Շաբաթ, 8 Հոկտեմբերի յայտագիրը սկսաւ Գահիրեի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ եւ Աքատեմէյա Էլ Շուրուքի 16 տարեկանէն վար տղոց խումբերուն միջեւ խաղով: ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ կորիւնները ինքնավստահ ու գեղեցիկ խաղարկութեամբ դիրին յաղթանակ մը տարին 74-25 արդիւնքով եւ ստացան բաժակը, որ

նուիրուած էր Տէր եւ Տիկին Կարօ Վարժապետեանի կողմէ: Վարձքը կատար խումբին պատասխանատու երէց մարզիկ Արեգ Աբգարեանի ու մարզիչ Ահմատ Խայրիի, այս մակարդակի մարզիկներ պատրաստելու համար:

Ներկաներուն փափաքին ընդառաջելով, cheerleadingի պարը անգամ մը եւս ներկայացուեցաւ եւ ընդունուեցաւ բուն ծափահարութիւններով:

Նախքան երէց աղջիկներուն՝ Գահիրէի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ եւ Հ.Մ.Ը.Մ. Արարատի աւարտական մրցումին սկսիլը, Տիկին Սեւան Տրդատեան, որ մրցաշարին ամբողջ տեւողութեան կը ներկայացնէր մարզիկներուն անունները, յայտարարեց որ դաշտին լոյսերը պիտի մարին եւ մութ պատառը յանկարծ լուսաւորուեցաւ Գահիրէի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ մարզիկուհիներուն իւրաքանչիւրին լուսանկարով, ներկայացում մը, որ պատրաստած էր մարզիկ ժիրայր Գարակէօզեանը:

Ինչպէս միշտ, այս անգամ եւս ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ եւ Հ.Մ.Ը.Մ. Արարատի միջեւ ըլլայ աղջիկներուն, ըլլայ տղոց մրցումները ջիդերու պրկում յառաջացուցին թէ՛ խաղացողներուն, թէ՛ մարզիկներուն եւ թէ՛ ալ հանդիսատեսներուն մօտ: Սակայն այս անգամ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ աղջիկները առաջին իսկ վայրկեանէն ճնշում բանեցնելով դիմացի խումբին վրայ, տիրապետեցին խաղին, շփոթութեան ու յուսահատութեան մատնելով զանոնք: Թէպէտ արդիւնքի տարբերութիւնը միշտ մեծ էր, սակայն ուշադիր ու պատրաստակամ էին ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ աղջիկները, մինչեւ որ աւարտեցին խաղը ի նպաստ իրենց, 56-31 արդիւնքով:

Մրցաշարքին երէց աղջիկներուն եւ տղոց բաժակները նուիրուած էին ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ վարչութեան կողմէ, ի յիշատակ նորոգ հանգուցեալներ Տոքթ. Վիգէն Ծիգմէճեանի եւ Տիար Օննիկ Պըլըքտանեանի անմահ յիշատակներուն: Յաղթական աղջիկները ստացան բաժակը Տիկին Ալին Պըլըքտանեան-Ծիգմէճեանի ձեռամբ: Վարձքը կատար խումբին պատասխանատու Տիկին Սեւան Տրդատեանի, օգնական Արեգ Աբգարեանի, գլխա-

ւոր մարզիչ քաբթէն Ամր Ասէմի եւ օգնական մարզիչ քաբթէն Քարիմի, իրենց տարած աշխատանքին համար:

Նախքան երէց տղոց աւարտական մրցումին սկսիլը, հանդիսավարուհի Տիկին Սեւան Տրդատեան բարձրախօսը ձեռքին, ինքնավստահ ու յստակ առողանութեամբ ըսաւ, որ Գահիրէի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ մրցաշարքը նուիրուած էր Եգիպտոսի զինեալ ուժերուն 6 Հոկտեմբերի յաղթանակի 49 ամեակին: Ան շնորհակալութիւն յայտնեց Եգիպտոսի Հայոց թեմի բարեխնամ առաջնորդ Գերշ. Տ. Աշոտ Եպս. Մնացականեանին, որուն հովանաւորութիւնը կը վայելէր մրցաշարը եւ Տէր եւ Տիկին Ժիրայր Տեփոյեանի, որոնք ստանձնած էին մրցաշարքին նախագահութիւնը: Նաեւ յատուկ շնորհակալութիւն յայտնեց Տէր եւ Տիկին Վարդ Ալեքսանեանին, որոնք նուիրած էին բոլոր մէտայլները, նաեւ Տէր եւ Տիկին Կարօ Վարժապետեանին ու Տէր եւ Տիկին Շահէ Լուսարարեանին, որոնք նուիրած էին բաժակները: Ապա կարդաց անունները Յունուար 2020-էն մինչեւ օրս յաւէտ հեռացած ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ արդամներուն ու համակիրներուն անունները, որոնց յիշատակը յարգուեցաւ յոտնկայս լուրեամբ:

ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ վարչութիւնը սովորութիւնը ունի գնահատանքի յուշանուէրով պատուել ակումբին սատար հանդիսացած անդամները: Առաջին առթիւ պարգեւատրուեցաւ Տիկին Սօսի Ներետեան-Յակոբեան, իր 25 տարի պասքէթպոլի երէց աղջիկներուն պատասխանատւութիւնը ստանձնած ըլլալուն համար: Ապա գնահատանքի արժանացաւ Տիար Ժիրայր Տեփոյեան, որ տարիներ շարունակ ծառայած է ակումբին նախ որպէս մարզիկ, յետոյ որպէս վարչական անդամ ու վերջապէս որպէս ատենապետ: ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ ատենապետ Տոքթ. Հրայր Տրդատեան յանձնեց գնահատանքի յուշանուէրները: Գահիրէի շրջանի պասքէթպոլի ֆէտէրասիոնի նախագահն ու վարչական անդամները ներկայ էին մրցաշարքին աւարտական մրցումներուն ու Տիար Հրայր Տրդատեանի յանձնեցին

յուշանուէր մը, առ ի գնահատանք ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐ Մարզական Ակումբին գործունէութեան:

Մրցաշարքին վերջին մրցումը աւարտական խաղն էր Գահիրէ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐի եւ Հ.Մ.Ը.Մ. Արարատի երէց տղոց խումբերուն միջեւ: Հակառակ որ առաջին քառորդախաղի ընթացքին ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐի տղաքը իրենց գերազանց խաղով շշմեցուցին մրցակից խումբը եւ մեծ առաւելութիւն արձանագրեցին, սակայն հետզհետէ խաղին ճակատագիրը փոխուեցաւ, ծախող արձակումներն ու անյաջող յարձակումները կարծէք բաւարար չըլլալով, մարզիչը իր սխալ որոշումներով առիթ տուաւ, որ Արարատի տղաքը սթափին

իրենց թմրութիւնէն, փոխեն իրենց խաղաձեւը, մեծ արդիւնքի տարբերութիւն արձանագրեն եւ յուսահատութեան մատնեն ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐի տղաքը: Մրցումը աւարտեցաւ 71-65 արդիւնքով, ի նպաստ Հ.Մ.Ը.Մ. Արարատի խումբին, որ 11 տարի զրկուելէ ետք, բարձրացուց բաժակը, զոր ստացաւ Տիկին Արշօ Տէյիրմէնճեան-Պըլըքտանեանի ձեռամբ:

Վարձքը կատար Գահիրէի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐի վարչութեան, յաջող մրցաշարք մը կազմակերպելու համար:

Սօսի Ներքտեան-Յակոբեան Հոկտեմբեր 2022

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ՀԲԸՄԻ Երուանդ Գ. Աղաթօն գրադարանը (Եգիպտոս) իր խորին շնորհակալությունները կը յայտնէ օրիորդ Անայիս Ճիզմէճեանի եւ տիկին Քրիստին Վառվառեանի, իրենց նուիրաբերած թանկարժէք հատորներուն համար:

Օրիորդ Անայիս Ճիզմէճեան մեզի նուիրած է իր մօր երկու շատ փոքր բառարանները, «Ասոնք ձեր քով գուրգուրանքով պիտի պահուին, վստահ եմ» ըսելով:

Մէկը ֆրանսերէնէ անգլերէն բառարան մըն է, միւսը՝ ֆրանսերէնէ ֆրանսերէն.

–Langenscheidt’s Lilliput Dictionary, 3.5x4.5 cm.

–Le Tout-Petit Dictionnaire de mots usuels français, 4x6 cm.

Լուսանկարին մէջ կ’երեւին անոնց չափերը:

Օրիորդ Անայիս Ճիզմէճեան նուիրած է նաեւ ինը այլ գիրքեր, որոնք պատկանած են իր հօր՝ դոկտ. Եղուարդ Ճիզմէճեանին: Օրիորդ Ճիզմէճեան խոստացաւ այլ գիրքեր եւս նուիրել գրադարանիս:

Երկու նուիրատուներուն ալ գիրքերուն ցանկը պիտի ներկայացնենք, երբ ամբողջանայ:

